

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Sobótka na lata 2004 - 2006

Autorzy opracowania :
Paweł Kieruzal
Przemysław Wojcieszak
Andrzej Kapała
Maciej Bachryj

Spis treści

<u>Wstęp</u>	3
<u>I. Sytuacja społeczno – gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem planu</u>	4
<u>1.1. Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego miasta i gminy Sobótka</u>	4
<u>1.2. Analiza sytuacji społeczno – gospodarczej gminy</u>	4
1.2.1. Podstawowe informacje o gminie.....	4
1.2.2. Sfera ekologiczno - przestrzenna.....	6
1.2.3. Sfera gospodarcza.....	15
1.2.4. Sfera społeczna gminy.....	20
<i>Tabela: Struktura bezrobocia absolwentów</i>	20
<i>Tabela: Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy</i>	21
<i>Tabela: Bezrobotni według stażu pracy</i>	22
<u>II. Lista zadań inwestycyjnych i ich hierarchia ważności wynikająca z analiz potrzeb lokalnych</u>	31
<u>2.1. Charakterystyka głównych potrzeb inwestycyjnych gminy</u>	31
<u>III. Plan realizacji projektów i zadań inwestycyjnych</u>	33
<u>3.1. Projekty i zadania inwestycyjne planowane do realizacji na lata 2004 – 2006</u>	33
<u>3.2. Projekty i zadania inwestycyjne planowane do realizacji po roku 2007</u>	37
<u>IV. Uwarunkowania lokalne i regionalne planowanych działań</u>	40
<u>V. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć planu rozwoju lokalnego</u>	42
<u>VI. Plan finansowy na lata 2004 – 2006</u>	44
<u>6.1. Wprowadzenie do planu finansowego</u>	44
6.1.1. Prognoza dochodów i wydatków.....	44
6.1.2. Analiza stanu zadłużenia.....	45
6.2.4. Określenie wolnych środków na inwestycje.....	46
<u>6.3. Źródła finansowania planu rozwoju lokalnego na lata 2004-2006 (z realizacją do 2008)</u>	49
<i>PLAN FINANSOWY NA LATA 2004-2008</i>	49
<u>VII. System wdrażania Planu rozwoju lokalnego</u>	51
<u>i komunikacja społeczna</u>	51
<u>VIII. Monitorowanie, ocena oraz aktualizacja PRL-u</u>	53
<u>Załącznik nr. 1</u> <u>Wykaz dróg gminnych w mieście i gminie Sobótka</u>	55

Wstęp

Proces zarządzania gminą nie może polegać wyłącznie na podejmowaniu bieżących, doraźnych decyzji. Władze samorządowe coraz częściej zdają sobie sprawę z tego, że kierowanie gminą musi mieć charakter aktywny, uporządkowany i zorientowany na kreowanie jej przyszłości. Stanowisko takie wynika z analizy otaczającej nas rzeczywistości – przemian społeczno – gospodarczych, zachodzących w naszym kraju oraz na świecie, w tym faktu wstąpienia naszego kraju do struktur unijnych. Dlatego szczególnie ważne staje się racjonalne i efektywne wykorzystanie posiadanych atutów, walorów i szans. Aby temu sprostać wykorzystuje się planowanie perspektywiczne.

Obecne przemiany struktury społeczno – gospodarczej naszego kraju stanowią szczególne wyzwanie, nie tylko dla władz państwa, ale również dla samorządów, reprezentujących społeczności lokalne.

Władze miasta i gminy Sobótka podjęły decyzję o przygotowaniu *Planu rozwoju lokalnego miasta i gminy Sobótka* (PRL). Zadanie to zostało zlecone Dolnośląskiemu Centrum Rozwoju Lokalnego (DCRL). W ramach prac nad PRL eksperci odbyli spotkania z przedstawicielami gminy. Przeprowadzono warsztaty z udziałem pracowników samorządowych, sołtysów, liderów społecznych i politycznych, które posłużyły zaopiniowaniu zadań, zamieszczonych w *Planie rozwoju lokalnego miasta i gminy Sobótka*. Podstawą opracowania listy zamierzeń był, *Wieloletni plan inwestycyjny* opracowany przez gminę. Rezultatem tych prac jest opracowanie zawierające diagnozę warunków rozwoju gminy oraz zestaw zadań inwestycyjnych, wraz ze źródłami ich finansowania, które planuje się zrealizować w latach 2004-2006r. Działania, według tak właśnie określonych celów, powinny zapewnić sukces i perspektywę stałego, długofalowego rozwoju Sobótki. Należy zaznaczyć, iż PRL jest dokumentem otwartym i dynamicznym. W związku z tym wskazana, a nawet konieczna, jest jego modyfikacja w zależności od zmian zachodzących wewnątrz oraz w otoczeniu systemu gminy.

DCRL wraz z zespołem ekspertów składa podziękowania wszystkim osobom, które wnieśli swój wkład w proces budowania *Programu rozwoju lokalnego miasta i gminy Sobótka*, poprzez udział w warsztatach oraz udzielanie wielu cennych informacji i wskazówek służących opracowaniu niniejszego dokumentu.

I. Sytuacja społeczno – gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem planu

1.1. Obszar i czas realizacji *Planu Rozwoju Lokalnego miasta i gminy Sobótka*

Plan rozwoju lokalnego obejmuje obszar całego miasta i gminy Sobótka. Jego realizacja przewidywana jest na lata 2004 – 2006. Przedstawia on szczegółową analizę potrzeb i problemów mieszkańców gminy, listę projektów inwestycyjnych oraz plan finansowy określający możliwości brzegowe realizacji wymienionych zadań.

1.2. Analiza sytuacji społeczno – gospodarczej gminy

1.2.1. Podstawowe informacje o gminie

1.2.1.1. Położenie geograficzne

Gmina Sobótka leży w południowo – zachodniej części powiatu wrocławskiego, na pograniczu Równiny Wrocławskiej u podnóża masywu Ślęży (najwyższy szczyt - 718 m n.p.m.). W odległości ok. 30 km od miasta Sobótki, w kierunku północno – wschodnim, leży stolica województwa – Wrocław. Bliskość tak dużego źródła ruchu turystycznego stanowi istotny czynnik rozwoju funkcji turystycznej gminy. Sąsiadującymi gminami są: Kąty Wrocławskie, Kobierzyce, Jordanów, Łagiewniki, Marcinowice i Mietków. Położenie Sobótki u podnóża masywu Ślęży powoduje, że wyróżnia się ona swoistym mikroklimatem. Średnia temperatura roczna jest ok. 4°C niższa niż w gminach powiatu wrocławskiego. Występuje tu też duża ilość burz. Średnia roczna ilość opadów wynosi 650-820mm.

1.2.1.2. Powierzchnia

Powierzchnia gminy Sobótka wynosi 13 535 ha (w tym teren miasta Sobótka – 3 220 ha, obszar wiejski – 10 315 ha). Większość obszaru gminy zajmują tereny rolnicze i lasy. Ziemie użytkowane rolniczo zajmują 9 140 ha (ok.67,5% powierzchni gminy), w tym 8 185 ha to grunty orne, a 617 ha – nieużytki. Lasy stanowią ok. 21,2% powierzchni gminy (2 874 ha). Na obszarze

gminy znajdują się również stawy i zbiorniki wodne o łącznej powierzchni ponad 5 ha. Tereny przeznaczone pod budownictwo zajmują 589 ha. Miasto posiada również 160 ha zieleńców.

1.2.1.3. Ludność i demografia

Liczba ludności miasta i gminy Sobótka w czerwcu 2004 roku wynosiła 12 291 osób, w tym 6 678 osób zamieszkujących teren miasta, a 5 613 - tereny wiejskie.

Tabela. Struktura demograficzna gminy Sobótka

Wiek	2003r.	2004r.
Liczba osób ogółem	12 281	12 291
0-6 lat	817	751
7-15 lat	1492	1385
16-19 lat	593	614
20-60 lat	7628	7759
Powyżej 60 lat	1751	1782

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji Urzędu Miasta i Gminy w Sobótce

Tabela . Przyrost naturalny i migracje w mieście i gminie Sobótka

	2003r.	2004r.
Liczba mieszkańców gminy	12 281	12 291
Przyrost naturalny w liczbach bezwzględnych	- 25	- 27
Urodzenia	98	46
Zgony	123	73
Małżeństwa	91	26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji Urzędu Miasta i Gminy Sobótka

Ludność miasta, w ostatnich dwóch latach, pozostaje na podobnym poziomie. Analizując strukturę demograficzną, najbardziej niepokojący jest niski przyrost naturalny.

1.2.2. Sfera ekologiczno - przestrzenna

1.2.2.1. Naturalne walory turystyczne

1.2.2.1.1. Park krajobrazowy i lasy

Na obszarze gminy znajduje się powstały w 1988 roku Ślezański Park Krajobrazowy obejmujący swoim obszarem 4 092 ha. Na terenie gminy znajdują się dwa rezerваты i zespół krajobrazowo – przyrodniczy.

Pierwszym z nich jest rezerwat krajobrazowo - geologiczny i historyczny – „Góra Sobótka Śleza”, który powstał w 1954 roku. Swoim zasięgiem obejmuje 141,4 ha powierzchni w tym 136,47 ha lasów. Najcenniejsze są w nim, poza zabytkami archeologicznymi, zespoły wysokogórskich mchów, porostów i wątrobowców. Drugim jest rezerwat florystyczny „Łąka Sulistrowicka”, który powstał w 1958 roku i obejmuje 26,37 ha powierzchni w tym 13,45 lasów. Charakteryzuje się on dużą ilością gatunków roślin oraz dużą ich różnorodnością (237 gatunków roślin naczyniowych, w tym 20 gatunków chronionych). Występują tu rośliny typowe dla zbiorowisk łąkowych, gatunki torfowiskowe, bagienne oraz leśne, a w wyższych partiach suchoroślowe. Jest to jeden z najcenniejszych rezerwatów florystycznych Dolnego Śląska. Do najpiękniejszych występujących tu roślin zaliczyć należy m.in. goryczkę wąskolistną, goździka pysznego, kosaćca syberyjskiego, pełnika europejskiego, mieczyka błotnego i mieczyka dachówkowatego. Bogaty jest tu także świat fauny, występuje tu ogromne bogactwo owadów (na szczególną uwagę zasługują rzadkie gatunki pajaków), płazów, ptaków i ssaków (m.in. trzy gatunki nietoperzy).

Zespół przyrodniczo - krajobrazowy Skalna, powstały w 1994 roku, obejmuje 32,87 ha powierzchni. Jego celem jest ochrona bardzo malowniczych grup skał gąbrowych wraz z ich roślinnością.

Ponadto na terenie gminy znajduje się 53 ha parków zabytkowych i ogrodów ozdobnych.

1.2.2.1.2. Pomniki przyrody

W rejestrze pomników przyrody sklasyfikowanych jest 70 obiektów. Większość z nich to drzewa objęte ochroną w latach 1974 – 1978. Wśród drzewostanu przeważają dęby szypułkowe – 27 sztuk, lipy – 8 sztuk, jesion i cis po 3 sztuki, buk – 2 sztuki oraz miłorząb, sosna wejmutka, krasnorost.

1.2.2.1.3. Stawy - zbiorniki wodne

Na terenie gminy występują trzy zbiorniki wodne, którymi są:

1. Zalew w Sulistrowicach – pow. 4,41 ha
2. Staw w Sobótce – Górcie przy ul. Browarnianej – pow. 0,46 ha
3. Staw w Sobótce – Górcie o powierzchni 0,2979 ha
4. Zbiornik wodny w obrębie geodezyjnym Będkowice o powierzchni 0,1300 ha

W miejscowościach: Ręków, Mirosławice, Sulistrowice, Będkowice i Rogów Sobócki znajdują się zbiorniki przeciwpożarowe. Przy czym w Będkowicach i Rogowie Sobóckim zlokalizowano po dwa takie zbiorniki. W gminie są również stawy fakultatywne na terenie oczyszczalni ścieków o łącznej powierzchni: 19,129 m².

1.2.2.2. Czystość środowiska

Gmina Sobótka jest obszarem zanieczyszczonym w małym stopniu. Niekorzystny wpływ na jakość środowiska ma niska emisja będąca efektem ogrzewania mieszkań węglem i koksem, co jest szczególnie dokuczliwe w okresie zimowym. Skala tych zanieczyszczeń jest trudna do oszacowania, ponieważ w gminie nie prowadzi się monitoringu powietrza. Jednakże niską emisję, jako problem ogólnopolski, podkreślają badania przeprowadzone przez Instytut na Rzecz Ekorozwoju i Polski Klub Ekologiczny. Ich autorzy wskazują, że zanieczyszczenie powietrza występuje w miejscowościach, charakteryzujących się gęstszą zabudową, w których w okresach zimowych następuje kumulacja zanieczyszczeń, będąca efektem funkcjonowania małych kotłowni, pieców i palenisk opalanych węglem. Również Sobótka boryka się z takim problemem.

Kolejnym niekorzystnym elementem, wpływającym na środowisko jest postępujące zużywanie lokalnego systemu kanalizacji ścieków. Obecnie znaczna jego część ma ponad 80 lat, co może powodować częste awarie czy nieszczelność sieci.

Wpływ na środowisko mają także znajdujące się na terenie gminy zakłady wydobywające kruszywa i minerały. Ingerują one przede wszystkim w ukształtowanie terenu i krajobraz gminy.

1.2.2.3. Infrastruktura techniczna

1.2.2.3.1. Sieć wodociągowa

Na terenie miasta i gminy Sobótka istnieje sieć wodociągowa o długości 139,65 km. Ponad 25% sieci zbudowane zostało przed 1945 rokiem, pozostała część jest budowana systematycznie od roku 1956. Woda jest eksploatowana z dwóch ujęć w Świątnikach

i Sulistrowiczkach, w których w sumie znajduje się 10 studni. Łączna wydajność eksploatacyjna studni wynosi 5 000 m³ wody. W chwili obecnej z wodociągów korzysta 3 920 gospodarstw domowych, co stanowi 99,9% gospodarstw podłączonych do sieci. Z sieci korzysta 231 przedsiębiorstw i 920 odbiorców komunalnych. Na cele przemysłowe wykorzystuje się 57 300 m³ wody rocznie, natomiast na cele socjalno – bytowe 360 100 m³. Jakość wody jest oceniana jako dostateczna. Siecią wodociagową zarządza Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Sobótce.

1.2.2.3.2. Sieć kanalizacyjna

Gmina posiada sieć kanalizacyjną, którą zarządza Zakład Wodociągów i Kanalizacji. Sieć ma długość 77,3 km w tym 33,7 km to sieć ogólnospławna. Sieć kanalizacyjną posiadają miejscowości: Sobótka, Sulistrowice, Sulistrowiczki, Rogów Sobócki. Na terenie miasta Sobótka około 80% sieci kanalizacyjnej powstało jeszcze przed 1945 rokiem. Pozostała część sieci miejskiej jest budowana systematycznie od lat 80-tych XX wieku. W innych w/w miejscowościach gminy sieć kanalizacyjna pochodzi z końca lat 90-tych. W chwili obecnej do kanalizacji podłączonych jest 2 419 gospodarstw domowych, czyli korzysta z niej 62% mieszkańców. Z usług kanalizacyjnych korzysta 170 przedsiębiorstw i zakładów rzemieślniczych oraz 900 odbiorców komunalnych.

Na terenie gminy istnieje 1 501 szamb, które opróżnia się za pomocą 2 wozów asenizacyjnych. Mieszkańcy z terenów wiejskich usuwają nieczystości przeważnie we własnym zakresie. Na terenie gminy jest jedna przydomowa oczyszczalnia ścieków.

1.2.2.3.3. Oczyszczanie ścieków

Sieć kanalizacyjna jest podłączona do dwóch oczyszczalni ścieków. Jedna z nich znajduje się w Sobótce, druga w Sulistrowicach. Oczyszczalnie pochodzą z 1992 i 1995 roku, a ich dobowy przerób wynosi 1 250 m³. Obie oczyszczalnie posiadają aktualne pozwolenia wodno – prawne. Oczyszczalnia w Sobótce wymaga rozbudowy i modernizacji, zwłaszcza ze względu na przeciążone systemy hydrauliczne.

1.2.2.3.3. Zaopatrzenie w energię ciepłą

Większość mieszkańców ogrzewa swoje domy i mieszkania przy pomocy indywidualnych systemów grzewczych. Najczęściej są to piece węglowe i koksowe. Kotłownię ogrzewania zbiorowego na terenie gminy posiada Spółdzielnia Mieszkaniowa „Śleza”. Ma ona kotłownię na węgiel i koks, która ogrzewa 180 mieszkań oraz kotłownię gazową ogrzewającą 30 mieszkań.

1.2.2.3.4. Gospodarka odpadami

W gminie Sobótka wywozem odpadów zajmuje się Zakład Usług Komunalnych „Hadlux” Spółka z o.o. Firma ta zajmuje się również zarządzaniem składowiskiem odpadów, które znajduje się w miejscowości Strzegomiany. Zostało oddane do użytku w 1986 roku, a w 2000 roku przeszło modernizację. Zajmuje ono 2,5 ha, a powierzchnia składowania wynosi 1,5 ha. Składowisko obsługuje tylko gminę Sobótka. Jego pojemność jest oceniana na 360 000 m³, w chwili obecnej jest wykorzystane w 95 - 98 %. Posiada ono dopuszczenie do eksploatacji do roku 2009. Cała gmina objęta jest systemem selektywnej zbiórki odpadów. Odpady są również segregowane na terenie składowiska śmieci. Gmina posiada opracowany *Program ochrony środowiska* oraz *Plan gospodarki odpadami*.

1.2.2.3.5. Sieć elektryczna

Siecią elektryczną zarządza EnergiaPro Koncern Energetyczny S.A. Oddział Wrocław Rejon Energetyczny Środa Śląska. Według danych dostarczonych przez Koncern, Główny Punkt Zasilający (GPZ) znajduje się w Sobótce i jest to stacja o mocy 110/20 kV R-193 S=10 MVA.

Na terenie gminy jest 87 stacji transformatorowych 20/0,4 kV. Długość linii wysokiego napięcia 110 kV S-282 wynosi 6 km, a obciążenie w szczycie grudniowym (stan 17.12.2003r.) wynosi 7,6 MW.

Łączna długość linii średniego napięcia 20 kV na terenie gminy wynosi 87 km, w tym linii napowietrznych – 65 km, a linii kablowych – 22 km. Obciążenie ich na terenie całej gminy wynosi 40%. Natomiast łączna długość linii niskiego napięcia na terenie gminy wnosi 83 km, w tym linii napowietrznych – 53 km, linii kablowych – 30 km. Linie te mają napięcie 0,42 kV, a ich obciążenie na terenie gminy wynosi 70%.

Liczba gospodarstw korzystających z sieci w taryfach B ,C, G wynosi 5 222, w tym w mieście Sobótka – 2 744, a na terenach wiejskich - 2 478. Na Głównym Punkcie Zasilającym, w chwili obecnej, występuje około 2MW mocy rezerwowej. W przypadku zwiększenia zapotrzebowania na moc w tym obszarze, konieczna będzie wymiana transformatora na większą jednostkę oraz rozbudowa sieci GPZ 110/20 kV R-193 Sobótka. Obecnie można przyjąć, że występuje ok. 30% rezerwa mocy w istniejących stacjach transformatorowych 20/0,4 kV. Zarządca sieci ocenia, że 30% rezerwa sieci zaspokoi potrzeby mieszkańców i drobnego przemysłu pod warunkiem lokalizacji tych odbiorców w pobliżu stacji i wprowadzeniu nowych obwodów niskiego napięcia. Obecnie, pełne wykorzystanie tej rezerwy nie jest możliwe ze

względem na zły stan sieci niskiego napięcia. Awaryjność na sieci wynosi 8 awarii na liniach średniego napięcia i 189 awarii na liniach niskiego napięcia na rok.

1.2.2.3.6. Zaopatrzenie w gaz

Siecią gazową na terenie gminy zarządza Dolnośląska Spółka Gazownicza Spółka z o.o. we Wrocławiu. Według danych Dolnośląskiej Spółki Gazownictwa na terenie gminy Sobótka jest 19,5 km sieci gazowej, w tym 15,4 km niskiego ciśnienia i 4,1 km średniego ciśnienia. Do sieci podłączeni są jedynie odbiorcy w mieście Sobótka, gdzie gaz z sieci posiada 1 326 gospodarstw domowych, a średnioroczne zużycie gazu wynosi 891 000m³. Mieszkańcy obszarów wiejskich gminy są zaopatrywani w gaz metodą bezprzewodową.

1.2.2.3.7. Drogi

Przez gminę Sobótka przebiegają drogi krajowe i powiatowe. Długość drogi krajowej (pokrytej asfaltem) wynosi 11 km. Drogi powiatowe mają długość 99 km, a nawierzchnia tych dróg to asfalt, kostka i tłuczeń. Drogi gminne mają długość 32 km. Według uchwały Rady Miasta i Gminy nr XII/103/2003 z 27 listopada 2003 roku na terenie gminy jest 65 dróg gminnych o numeracji od 111081D do 111145D (wykaz dróg gminnych w załączniku nr 1). Stan nawierzchni dróg gminnych jest oceniany jako dobry.

Drogi gminne o nawierzchni gruntowej wymagają jeszcze dodatkowych inwestycji. Stan dróg powiatowych jest oceniany jako dostateczny. Wzdłuż dróg ułożonych jest 91 km chodników, w tym na terenach wiejskich 7 km (przy drogach powiatowych - 47 km chodników, przy gminnych - 44 km). Na terenie gminy znajduje się w sumie 590 miejsc postojowych na urządzonych parkingach.

1.2.2.4. Własność nieruchomości

Gmina Sobótka jest właścicielem zarówno nieruchomości zabudowanych jak i niezabudowanych. Nieruchomości zabudowane to m.in. : Zajazd „Pod Misiem” w Sobótce przy ul. A. Mickiewicza, stadion sportowy w Sobótce wraz z infrastrukturą (boiska do piłki nożnej, koszykówki, siatkówki, korty tenisowe, siłownia, zaplecze sanitarne) przy al. św. Anny, Lecznico – Rehabilitacyjny Ośrodek Medycyny Rodzinnej w Sobótce przy ul. Strzelców. Ponadto własnością gminy jest jedenaście budynków szkolnych, budynek Muzeum Ślązańskiego, budynek Ślązańskiego Ośrodka Kultury przy ul. Chopina, a także jedna z większych nieruchomości tj. Ośrodek Wypoczynku Świątecznego nad zalewem w Sulistrowicach. Jest to

teren o powierzchni 79 700m², w skład którego wchodzi m.in. domki kempingowe, pawilon hotelowy, pole namiotowe.

Gmina jest także właścicielem lub współwłaścicielem 139 budynków z lokalami mieszkalnymi. Na ogólną liczbę 3 668 mieszkań (bez gospodarstw rolnych), 2 879 mieszkań należy do właścicieli prywatnych; 229 to lokale spółdzielcze, 79 - zakładowe i 485 mieszkań to własność gminny.

Szczegółowe dane dotyczące mieszkań i lokali użytkowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela: Mieszkania i lokale użytkowe będące własnością gminy

Wyszczególnienie	2002r.	2003r.	I półrocze 2004r.
Liczba budynków mieszkalnych	146	143	139
Liczba lokali mieszkalnych	518	498	485
Liczba lokali użytkowych	45	43	42
Powierzchnia eksploatacyjna ogółem (w tys. m ² powierzchni użytkowej, lokale użytkowe + lokale mieszkalne)	26 591	25 576	24 460
Powierzchnia lokali mieszkalnych (w tys. m ²)	23 931	22 971	22 408
Przeciętna wielkość mieszkania (w m ²)	48,5	48,5	48,5
Liczba lokali mieszkalnych wykupionych	20	23	13
Liczba lokali użytkowych wykupionych	4	2	1

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Sobótka

Gmina Sobótka prowadzi systematyczną sprzedaż mieszkań od 1992 roku. Sprzedaż lokali mieszkalnych wynosi około 50% ogółu mieszkań będących własnością gminy. W 102 budynkach mieszkalnych powstały Wspólnoty Mieszkaniowe, z tego bezpośrednio w 58 budynkach zarząd jest pełniony przez Zakład Budynków Mieszkalnych z Sobótki, a w 44 budynkach przez właścicieli prywatnych.

Zgodnie z założeniami polityki lokalowej Zarząd Miasta i Gminy Sobótka rozpoczął w roku 2000 sprzedaż lokali użytkowych. Wyznaczono lokale użytkowe do sprzedaży zgodnie z zasadami gospodarki nieruchomościami stanowiącymi własność gminy w trybie przetargu i bezprzetargowym. Ogółem w latach 2000 do września 2004r. sprzedano 19 lokali użytkowych, co stanowi około 30% wszystkich lokali użytkowych.

Obok nieruchomości zabudowanych w posiadaniu gminy są również nieruchomości niezabudowane.

Między innymi są to:

- działki niezabudowane przeznaczone pod usługi sportu, turystyki, zdrowia i rekreacji w rejonie ulic: Armii Krajowej i Chrobrego (za stadionem sportowym) o powierzchni około 60 ha,
- działki niezabudowane przeznaczone pod tereny przemysłowe (produkcja, transport) i zabudowę ogrodniczo – sadowniczą z funkcją mieszkalną przy ul. Dworcowej, o powierzchni 21 101m²,
- działka niezabudowana w Sulistrowiczkach pod zabudowę jednorodziną o powierzchni 3 330 m²,
- działki niezabudowane w Sulistrowicach i Przemilowie przeznaczona pod zabudowę letniskową.

1.2.2.5. Stan obiektów dziedzictwa kulturowego

Na terenie gminy Sobótka istnieje wiele obiektów dziedzictwa kulturowego o różnorodnym charakterze. Znaczna ich ilość spowodowała, że na terenie gminy Sobótka utworzono strefy konserwatorskie:

- Strefa konserwatorska „A”, obejmuje obszar na którym elementy dawnego układu przestrzennego, zachowały się w stanie nienaruszonym lub jedynie zniekształconym. Jest to obszar uznany za szczególnie ważny jako materialne świadectwo historyczne. W strefie tej zakłada się pierwszeństwo wymagań konserwatorskich nad wszelką prowadzoną działalnością inwestycyjną, gospodarczą i usługową.. Strefę ta wyznaczono w miejscowościach: Będkowice, Księginice Małe, Kunów, Nasławice, Sobótka, Strzegomiany, Sulistrowice.
- Strefa „B” obejmuje obszar, w którym elementy dawnego układu zachowały się w stosunkowo dobrym stanie. Na obszarze strefy konserwatorskiej „B” wprowadza się wymóg konsultowania i uzgadniania z Państwową Służbą Ochrony Zabytkó wszelkich działań inwestycyjnych. Na terenie gminy Sobótka wyznaczona jest ona w miejscowościach: Będkowice, Księginice Małe, Kunów, Nasławice, Sobótka, Strzegomiany, Sulistrowice, Sulistrowiczki, Świątniki.
- Strefa „K” obejmuje tereny krajobrazu integralnie związane z zespołem zabytkowym, znajdujące się w jego otoczeniu lub obszary o ukształtowanym w wyniku działalności ludzkiej charakterystycznym wyglądem. Strefa ta jest wyznaczona w miejscowościach:

Księginice Małe, Kunów, Nasławice, Przewodowice, Sobótka, Strachów, Sulistrowice, Sulistrowiczki, Świątniki.

- Strefa „E” jest to strefa ochrony ekspozycji układu zabytkowego obejmuje obszar stanowiący zabezpieczenie właściwego eksponowania zespołów lub obiektów zabytkowych o szczególnych wartościach krajobrazowych. W gminie jest ona wyznaczona w miejscowościach: Będkowice, Księginice Małe, Przewodowice, Sobótka, Strzegomiany.
- Strefa „W”, obejmuje stanowiska archeologiczne, posiadające własną formę krajobrazową (tzw. grodziska, kurhany, groble, kamieniołomy itp.), Na obszarze tych stanowisk wprowadza się zakaz podejmowania jakiegokolwiek działalności inwestycyjnej. Strefę tą posiadają miejscowości: Będkowice, Przewodowice, Strachów, Sobótka Górka, Góra Ślęża, Góra Wieżyca.
- Strefa „OW” oznacza obserwacje archeologiczne wyznaczone dla miejscowości o metryce średniowiecznej potwierdzonej w źródłach historycznych i niekiedy materiale archeologicznym. Wyznaczone są one w miejscowościach: Będkowice, Księginice Małe, Kunów, Nasławice, Przewodowice, Strachów, Strzegomiany, Sulistrowice, Sulistrowiczki, Świątniki, Sobótka – Górka, Sobótka – Strzeblów.
- Ostatnia strefa - „G” oznacza rzeźby kamienne, ryty naskalne oraz krzyże pokutne. W gminie Sobótka zabytki takie znajdują się w Sobótce – Centrum, Sobótce – Strzeblów i Górze Ślęży.

Zabytki wymagają remontów bieżących, a kilka remontów kapitalnych. Do najlepiej zachowanych zabytków możemy zaliczyć: kościół parafialny p.w. św. Anny z połowy XIVw. i XV w. oraz kościół p.w. Najświętszego Serca Jezusa z pierwszej połowy XIX w. w Sobótce – Górze. W złym stanie jest park „Wenecja” w Sulistrowiczkach.

Wśród innych ważnych zabytków należy wymienić:

- zespół dworski z XVI w. w Będkowicach,
- zespół pałacowy z XVI w. w Sobótce – Górze,
- zespół pałacowy z XVIII w. w Świątnikach,
- kościół p.w. Nawiedzenia NMP z XIXw. na szczycie Ślęży,
- kościół p.w. św. Stanisława w Starym Zamku,
- zespół sanatoryjny i park w stylu angielskim w Sulistrowiczkach,
- schronisko „Pod Wieżycą”,
- wieża widokowa na szczycie Wieżycy z lat 1906 – 1907.

Charakterystycznymi obiektami dziedzictwa kulturowego, występującymi głównie w Masywie Ślęży, są rzeźby kultowe ze znakiem solarnym. Zostały one wykute w kamieniu, przez ówczesnych mieszkańców i stanowią element starożytnej kultury. Powstały one prawdopodobnie w okresie halsztackim (500-400 lat p.n.e.), a znaki ukośnego krzyża zostały wykonane w późniejszym okresie. Do najbardziej cennych należą: Mnich (lub Kręgiel), Panna z rybą i Niedźwiedź (zabytki o randze europejskiej), Niedźwiedź (na szczycie Ślęży), Grzyb (lub Mnich), Kolumna sobótczańska. Ta ostatnia rzeźba znajduje się w Muzeum Ślęzańskim w Sobótce, pozostałe występują w terenie. Do innych starożytnych zabytków, o charakterze kultowym należą kręgi kamienne z okresu XIII-V w. p.n.e., występujące na szczytach: Ślęży i Wieżycy.

Interesującym obiektem dziedzictwa kulturowego jest również miejscowość Będkowice, w której znajduje się rezerwat archeologiczno - historyczny, obejmujący wczesnośredniowieczny zespół osadniczy. Składa się on z grodziska (VIII - XI w.) oraz cmentarzyska kurhanowego (VIII - IX w.). Obecnie w tym miejscu, za stylizowanym ogrodzeniem palisadowym z bramą, znajduje się niewielki skansen osady słowiańskiej z terenem, zagospodarowanym z myślą o biwakujących tu turystach.

1.2.2.6. Identyfikacja problemów

Wśród podstawowych problemów miasta i gminy Sobótki w sferze ekologiczno - przestrzennej należy wskazać na:

- niedostateczny odsetek skanalizowania gminy,
- wysypisko odpadów będące na wyczerpaniu,
- zdekapitalizowana sieć wodociągowa,
- drogi wymagające dodatkowych inwestycji.

W tej chwili tylko 62% mieszkańców korzysta z sieci kanalizacyjnej, będącej w większości kanalizacją ogólnospławną. Zarówno sieć kanalizacyjna, jak i oczyszczalnia ścieków w Sobótce, wymaga natychmiastowej rozbudowy i modernizacji.

Kolejny problem stanowi składowisko odpadów komunalnych, które jest wyeksploatowane w 95%.

Problem wodociągów związany jest przede wszystkim z wiekiem sieci oraz wydajnością istniejących ujęć wody. Czynniki te niekorzystnie wpływają na szczelność sieci oraz jakość dostarczanej do odbiorców wody.

Problem dróg na terenie gminy Sobótka jest podobny jak w przypadku większości gmin w kraju. Stan dróg pozostawia wiele do życzenia. Dodatkowym, a najczęściej największym, problemem jest brak infrastruktury przy drogach. Chodzi tu o chodniki, ścieżki rowerowe czy parkingi.

Inną znaczącą kwestią w sferze ekologiczno – przestrzennej gminy jest niezadowolający stan techniczny zasobów mieszkaniowych.

Również stan obiektów dziedzictwa kulturowego nie jest najlepszy i wymagają one renowacji oraz ekspozycji turystycznej. Jednocześnie istotna jest rewitalizacja zabytkowego centrum miasta Sobótki, zwłaszcza rynku.

Kolejnym problemem jest niedostatecznie rozwinięta infrastruktura techniczna i społeczna obszarów wiejskich, co stanowi jedną z najpoważniejszych barier wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich i rozwoju pozarolniczych działalności gospodarczych. W ramach działań mających realizować założenia programu „*Odnowy wsi*” dla gminy powinny zostać zrealizowane inwestycje z zakresu modernizacji i wyposażenia obiektów pełniących funkcje kulturalne, rekreacyjne i sportowe, odnowienia obiektów zabytkowych charakterystycznych dla tradycji budownictwa wiejskiego regionu i ich adaptacji na cele publiczne, modernizacji przestrzeni publicznej we wsi (place, parki, tereny zielone).

1.2.3. Sfera gospodarcza

1.2.3.1. Struktura gospodarki lokalnej.

Według danych dostarczonych przez Urząd Miasta i Gminy w Sobótce liczba podmiotów gospodarczych na rok 2004 wynosi 831. (w roku 2003 liczba podmiotów wynosiła – 815, w roku 2002 – 813). Ilość podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w urzędzie, przez ostatnie trzy lata, nie zmniejszyła się drastycznie, co jest tendencją pozytywną.

Analizując charakter podmiotów gospodarczych, zarejestrowanych w systemie Urzędu Statystycznego, najwięcej podmiotów gospodarczych zajmuje się handlem i naprawami oraz budownictwem. Na terenie miasta Sobótka zarejestrowanych jest więcej podmiotów gospodarczych, niż na terenach wiejskich.

Liczbę podmiotów gospodarczych, zarejestrowanych w Urzędzie Statystycznym, w ciągu ostatnich dwóch lat przedstawia poniższa tabela.

Tabela: Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w KRUPGN REGON według sekcji*

	2002r.		2003r.	
	Ogółem	Miasto	Ogółem	Miasto
Ogółem	1053	737	905	633
Przemysł	106	68	99	62
Budownictwo	162	109	165	114
Handel i naprawy	356	256	367	262
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	88	44	85	44
Obsługa nieruchomości i firm, nauka	119	114	160	122
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	29	28	29	29

*bez jednostek lokalnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Do większych przedsiębiorstw w gminie należą kopalnie surowców mineralnych np.: Strzeblowskie Kopalnie Surowców Mineralnych Spółka z o. o., „Skalimex Grantin” Spółka z o. o. oraz zakłady produkujące komponenty dla przemysłu spożywczego.

Jeśli chodzi o otoczenie biznesu w gminie, to znajdują się tutaj oddziały dwóch banków, a przedsiębiorcy mogą się zrzeszać w Regionalnym Zrzeszeniu Gospodarczym w Sobótce.

1.2.3.2. Rolnictwo

Tereny użytkowe rolniczo zajmują ponad 60% obszaru gminy. We wrześniu 2003 roku na terenie gminy znajdowało się 580 gospodarstw rolnych. Zauważalny jest znaczny spadek ilości gospodarstw, zwłaszcza w stosunku do roku 2001, gdzie funkcjonowało ich 786. Większość z nich to gospodarstwa małe - do 5 ha powierzchni. Grunty rolne, jak i użytki zielone to przede wszystkim ziemie klasy III a i III b. Wśród upraw dominują zboża, głównie pszenica, której obszar zasiewów w 2004 roku wynosił ponad 3 555 ha. Jeśli przyjrzymy się hodowli zwierząt to obok drobiu, rolnicy najczęściej hodują trzodę chlewną.

Tabela: Pogłowie zwierząt gospodarskich

Rodzaj zwierząt	Ilość w sztukach
Trzoda chlewna	2 200
Bydło	650
Owce	24
Kozy	75
Drób	11 200

Źródło: Spis Rolny 2002 rok

Analiza danych dotyczących rolnictwa pokazuje, że dominują małe gospodarstwa rolne, mające obecnie problem ze zbytem, co jest związane z likwidacją wielu lokalnych zakładów skupu płodów rolnych.

Szczegółowe dane dotyczące powierzchni gospodarstw rolnych oraz struktury uprawy przedstawiają poniższe tabele.

Tabela: Struktura gospodarstw rolnych wg powierzchni gospodarstw

Liczba indywidualnych gospodarstw rolnych	2001r.	2002r.	2003r.
Do 5 ha powierzchni	389	360	360
Powierzchnia 5-10 ha	321	109	119
Powierzchnia 10-50 ha	73	90	90
Powierzchnia pow.50 ha	3	11	11
Razem	786	570	580

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji Urzędu Miasta i Gminy Sobótka

Tabela: Struktura powierzchni gruntów ornych ze względu na klasę gruntów

Struktura gruntów ornych w gminie	Powierzchnia w hektarach
Grunty bardzo dobre – klasa I i II	1 597
Grunty dobre – klasa III a i III b	4 350
Grunty średnie – klasa IVa i IV b	1 984
Grunty słabe – klasa V i VI	254

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Sobótka

Tabela: Struktura użytków zielonych w gminie

Struktura użytków zielonych w gminie	Powierzchnia w hektarach
Grunty bardzo dobre – klasa I i II	115
Grunty dobre – klasa III	349
Grunty średnie – klasa IV	416
Grunty słabe – klasa V i VI	75

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Sobótka

Tabela: Powierzchnia zasiewów głównych ziemiopłodów hektarach

Ogółem	6 701
Zboża ogółem	4 155
w tym: pszenica	3 555
żyto	35
jęczmień	480
owies	55
pszenżyto	24
mieszanki zbożowe	6
ziemniaki	335

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Sobótka

Ogółem	Uprawa drzew owocowych w ha											
	Jabłoń		Grusza		Śliwa		Wiśnia		Czereśnia		Pozostałe	
117,9	M*	W*	M	W	M	W	M	W	M	W	M	W
		11,8	21,8	1,2	3,4	2,1	10,5	8,8	4,5	11,1	25,3	2,9
9,8	Uprawa krzewów i plantacji jagodowych w ha											
	Agrest			Porzeczka				Malina			Pozostałe	
	M		W	M		W	M		W			
	0,0		0,3	4,6		4,9	0		0,1	0		

*M – miasto, W - wieś

Dane: Spis rolny 2002 2003 Dolnośląski Urząd Statystyczny

W posiadaniu rolników jest 375 ciągników rolniczych, 58 kombajnów zbożowych, 350 rozsiewaczy nawozów oraz 48 chłodziarek na mleko.

Na terenie gminy nie ma przedsiębiorstw przetwórstwa rolno – spożywczego, są natomiast podmioty gospodarcze skupujące płody rolne.

1.2.3.3. Leśnictwo

Lasami na terenie gminy zarządza Nadleśnictwo Miękinia. Lasy zajmują 2 770 hektarów. W większości są to lasy mieszane.

1.2.3.4. Handel i gastronomia

Na terenie gminy znajduje się 40 sklepów. W większości są to sklepy spożywcze. Brak jest sklepów o dużej powierzchni handlowej. Na terenie gminy znajduje się targowisko. Działa ono dwa razy w tygodniu: we środy i w soboty.

1.2.3.5. Turystyka

Na terenie gminy nie ma klasycznych pensjonatów, kempingów czy schronisk młodzieżowych. Na obszarze gminy wyznaczonych jest 18 tras rowerowych i pieszych o łącznej długości 531 kilometrów. Znajduje się tu również lotnisko sportowo – turystyczne.

Jeżeli chodzi o miejsca noclegowe, to w gminie Sobótka usługi w tym zakresie są świadczone w następujących obiektach:

- Zajazd „Pod Misiem”,
- Gościniec „Niedźwiadek”,
- Zamek Górka,
- Dom Turysty „Góra Słęża” i „Pod Wieżycą”,
- Zajazd „Stanica”,
- Ośrodek Szkoleniowo – Wypoczynkowy ZHP
- Ośrodek Wypoczynkowo – Szkoleniowy „Na Przełęczy Tapadła”,
- Ośrodek Wypoczynku Świątecznego w Sulistrowicach.

Gmina posiada monografie, opracowuje mapki oraz aktywnie uczestniczy w różnego rodzaju targach turystycznych.

1.2.3.6. Identyfikacja problemów

Podstawowym problemem sfery gospodarczej jest brak, na terenie gminy, przedsiębiorstw przetwórstwa rolno - spożywczego. Kolejną barierą rozwoju lokalnej gospodarki jest rozdrobnienie gospodarstw rolnych oraz brak, na terenach wiejskich, alternatywnych źródeł dochodów. Na terenach tych nie ma gospodarstw agroturystycznych, czy gospodarstw produkujących żywność ekologiczną.

Wśród problemów w dziedzinie turystyki należy wymienić m.in. brak dostatecznej ilości punktów gastronomicznych na terenie gminy. Inwestycji wymaga również infrastruktura,

umożliwiająca korzystanie z walorów turystycznych gminy. Zagospodarowania potrzebuje szczyt Ślęży. Teren rezerwatu archeologiczno – historycznego w Będkowicach powinien zostać również lepiej zagospodarowany aby zwiększyć jego wykorzystanie turystyczne i dydaktyczne. Należałoby także wybudować parkingi na przełęczy Tapadła oraz w Będkowicach.

1.2.4. Sfera społeczna gminy

1.2.4.1. Rynek pracy i bezrobocie

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy we Wrocławiu, na dzień 30 kwietnia 2004 roku w mieście i gminie Sobótka zarejestrowanych było 1 177 bezrobotnych.

W grupie tej, 31 osób to absolwenci szkół średnich i wyższych. Wśród absolwentów dominuje młodzież, która ukończyła szkoły policealne i średnie zawodowe. Analizując wiek bezrobotnych, najwięcej jest osób w wieku 45 -54 lata. Dominujący wiek wśród kobiet, to przedział między 24 a 34 rokiem życia. Ponad 63 % bezrobotnych, to osoby pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy, z czego 55 % to kobiety. Jak wskazują dane najwięcej osób bez pracy, to ludzie mający bardzo krótki staż pracy lub nieposiadający go. Wśród bezrobotnych dominują ludzie posiadający zawody: sprzedawcy – 105 osób, asystenta ekonomicznego - 58 osób, robotnika w przemyśle spożywczym i kucharza po 41 osób.

Szczegółowe informacje dotyczące bezrobocia przedstawiają poniższe tabele.

Tabela: Bezrobotni w gminie Sobótka

Wyszczególnienie		Bezrobotni zarejestrowani							
		Ogółem				Z prawem do zasiłku			
		Razem		Kobiety		Razem		Kobiety	
		Miasto	Wieś	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś
Ogółem (bezrobotni)		668	509	330	255	37-	28	16	8
O S O B Y	Poprzednio pracujące	509	366	242	171	35	28	16	8
	W tym zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy	52	30	36	20	1	0	0	0
	Dotychczas niepracujące	159	143	88	84	2	0	0	0
Wybrane kategorie bezrobotnych (z ogółem)									
Niepełnosprawni		3	2	2	1	0	0	0	0

Zródło: Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu

Tabela: Struktura bezrobocia absolwentów

k- kobiety- ogółem Wyszczególnienie	Ogółem	Z tego ze szkół					Młodociani	
		wyższych	policealnych i średnich zawodowych	liceów ogólnokształcących	zasadniczych zawodowych	pozostałych		
Stan na 31.12.2003r.								
Absolwenci wg stanu z końca miesiąca sprawozdawczego	o	31	4	17	4	8	3	0
	k	17	3	7	3	2	2	0

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu

Tabela: Bezrobotni według wieku

Wiek bezrobotnych	ogółem	w tym kobiety
od 15 do 17 lat	0	0
od 18 do 24 lat	247	128
od 25 do 34 lat	326	177
od 35 do 44 lat	234	127
od 45 do 54 lat	311	135
od 55 do 60 lat	56	18
powyżej 60 lat	3	0

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu

Tabela: Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy

Czas pozostawania bez pracy	ogółem	w tym kobiety
do 1 miesiąca	52	22
od 1 do 3 miesięcy	89	33
od 3 do 6 miesięcy	161	71
od 6 do 12 miesięcy	210	110
od 12 do 24 miesięcy	210	96
powyżej 24 miesięcy	455	253

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu

Tabela: Bezrobotni według stażu pracy

Staż pracy	ogółem	w tym kobiety
bez stażu	302	172
do 1 roku	439	194
od 1 do 5 lat	126	73
od 5 do 10 lat	88	39
od 10 do 20 lat	116	66
od 20 do 30 lat	89	34
powyżej 30 lat	17	4

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu

Tabela: Zawody dominujące wśród osób bezrobotnych

Gmina Sobótka - stan na 30 VI 2004r.		
Nazwa zawodu	Bezrobotni	
	ogółem	kobiety
sprzedawca	54	51
asystent ekonomiczny [zawód szkolny: technik ekonomista]	31	27
robotnik gospodarczy	5	1
murarz	45	0
ślusarz	33	1
piekarz	15	4
sprzątaczką	8	8
salowa	10	10
krawiec	12	11
mechanik samochodów osobowych	22	0
repcjonista	5	5
kucharz	22	19
ekonomista	19	16
magazynier	7	2
kierowca samochodu ciężarowego	7	0
robotnik budowlany	13	0
technik rolnik	5	2
operator obrabiarek zespołowych	4	1
szwaczka	10	10
sanitariusz szpitalny	4	2
posadzkarz	5	0
fryzjer	6	5
dozorca	6	0
malarz budowlany	6	2
robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	23	18
ładowacz	4	1
pracownik socjalny	3	2

kelner	4	4
tapicer	4	0
cukiernik	12	9
stolarz budowlany	11	1
cieśla	5	0
technik budownictwa	9	3
tokarz	16	3
pracownik biurowy [zawód szkolny: technik prac biurowych]	14	13
robotnik drogowy	5	0
technik mechanik	3	0
mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych	13	0
kierowca samochodu osobowego	4	0
księgowy(samodzielny)	5	5
ogrodnik	15	12
monter instalacji wodno - kanalizacyjnej	6	0
rolnik	22	15
mechanik - operator pojazdów i maszyn rolniczych	9	0
dekarz	3	0
blacharz samochodowy	3	0
robotnik placowy	5	2
R A Z E M	552	265
<i>% ogółu bezrobotnych</i>	<i>46,9%</i>	<i>45,3%</i>
Bez zawodu	386	194
<i>% ogółu bezrobotnych</i>	<i>32,8%</i>	<i>33,2%</i>
Pozostałe zawody (po 1, 2 lub 3 osoby w zawodzie)	239	126
O G Ó Ł E M	1177	585

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu

1.2.4.2. Oświata i wychowanie.

Gmina zarządza oświatą na poziomie przedszkolnym, podstawowym i gimnazjalnym.

Na terenie Sobótki funkcjonuje jedno przedszkole, mieszczące się w dwóch obiektach. Do przedszkola w roku 2003/2004 uczęszczało 150 dzieci. Stan techniczny budynków jest niezadowolający. Wymagają one gruntownych remontów. Przy czterech szkołach, znajdujących się na terenach wiejskich, znajdują się cztery oddziały przedszkolne dla 6-latków, gdzie zatrudnionych jest 4 nauczycieli. Nauczaniem na tym poziomie objętych jest 78 dzieci.

W gminie Sobótka funkcjonuje obecnie sześć szkół podstawowych, w których uczy 95 nauczycieli. Dwie znajdują się w mieście Sobótka, a cztery na terenach wiejskich, we wsiach: Mirosławice, Ręków, Świątniki i Rogów Sobócki. Ogółem do szkół podstawowych, w roku szkolnym 2003/2004, uczęszczało 882 dzieci. Uczyły się one w 45 oddziałach, co daje średnio

19,98 ucznia na oddział. Najwięcej dzieci uczęszcza do Szkoły Podstawowej nr 1 w Sobótce - 369, najmniej do Szkoły Podstawowej w Rękowie - 69.

Tabela poniżej przedstawia liczbę dzieci, oddziałów i nauczycieli w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2003/2004.

Szkoła	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Liczba oddziałów
SP nr 1 Sobótka	369	30	15
SP nr 2 Sobótka	151	12	6
SP Mirosławice	125	16	6
SP Rogów Sobócki	84	12	6
SP Świątniki	84	13	6
SP Ręków	69	12	6
RAZEM	882	95	45

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Sobótka

W szkołach tych prowadzone są zajęcia świetlicowe (58 godzin tygodniowo) oraz pozalekcyjne (74 godziny tygodniowo) Najwięcej zajęć tego typu zajęć prowadzi się w Szkole Podstawowej nr 1 – 28 godzin, natomiast w Szkole Podstawowej w Mirosławicach zajęć takich nie ma wcale.

W chwili obecnej, wg informacji dostarczonych przez referat oświaty, przy wszystkich szkołach istnieją sale umożliwiające odbywanie zajęć wychowania fizycznego. Jednakże jedynie sala gimnastyczna przy gimnazjum, (która będzie oddana w grudniu 2004) będzie spełniała wszystkie wymogi stawiane tego typu obiektom. W pozostałych szkołach istnieją niepełnowymiarowe sale, bądź pomieszczenia przystosowane do lekcji wychowania fizycznego. I tak w Szkole Podstawowej nr 1 oraz w Szkole Podstawowej nr 2 w Sobótce istnieją sale niepełnowymiarowe, w szkole w Świątnikach zaadaptowano na ten cel jedną z sal, w szkołach w Rogowie Sobóckim i Rękowie dostosowano największe pomieszczenia, również uczniowie szkoły w Mirosławicach korzystają z wolnostojącego obiektu po byłym sklepie spożywczym (również adaptowanym na salę gimnastyczną).

Jeżeli chodzi o stan techniczny budynków szkół, to część budynku Szkoły Podstawowej nr 1 wymaga natychmiastowego remontu, pozostałe obiekty są w dobrym stanie i wymagają

jedynie bieżących remontów i konserwacji. Wymianie należałoby jednak poddać instalacje w kotłowniach, w szkołach wiejskich, z węglowo – koksowych na prośrodowiskowe.

Na terenie gminy jest jedno gimnazjum znajdujące się w mieście Sobótka. W roku 2003/2004 uczęszczało do niego 565 dzieci, które uczyły się w 21 oddziałach. Daje to 26,5 ucznia na oddział. W gimnazjum prowadzone są zajęcia pozalekcyjne – 16 godzin tygodniowo.

W gimnazjum uczy 45 nauczycieli. Mieści się ono w nowym budynku, a jego stan jest bardzo dobry. W chwili obecnej na ukończeniu jest budowa Sali widowiskowo – sportowej.

Na terenie całej gminy dzieci są dowożone do szkół przez Zakład Usług Komunalnych „Hadlux”. W sumie dowożonych jest 705 uczniów.

Analizując strukturę demograficzną w latach 2001/2002 – 2008/2009 wyraźnie widać nadchodzący niż demograficzny. Liczba uczniów gimnazjum zmniejszy się w tym czasie o ponad 100 dzieci, a ogólna liczba uczniów szkół podstawowych o 120 dzieci.

Na terenie gminy działają również placówki oświatowe i wychowawcze, dla których organem prowadzącym jest Starostwo Powiatowe we Wrocławiu. Są to: Powiatowy Zespół Szkół w Sobótce, Zespół Szkolno – Wychowawczy, oraz Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy.

1.2.4.3. Ochrona zdrowia

Na terenie gminy działają dwa zakłady opieki zdrowotnej. Pierwszy z nich to Lecznico – Rehabilitacyjny Ośrodek Medycyny Rodzinnej w Sobótce, dla którego organem założycielskim jest gmina i który obsługuje teren całej gminy. Ośrodek zatrudnia 4 lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej i 12 specjalistów. Posiada on swoje obiekty w mieście Sobótka oraz Będkowicach i Rogowie Sobóckim. W ośrodku w Będkowicach przyjmuje jeden lekarz, a ośrodek ten jest czynny co drugi dzień. Ośrodek w Rogowie Sobóckim jest czynny codziennie i podobnie jak ośrodek w Będkowicach zatrudnia jednego lekarza. LROMR w Sobótce świadczy usługi specjalistyczne w zakresie: laryngologii, ginekologii, okulistyki, chirurgii, ortopedii, psychiatrii, alergologii, neurologii, kardiologii, medycyny pracy, rehabilitacji ambulatoryjnej, stomatologii. Ponadto ośrodek prowadzi laboratorium, posiada rentgen oraz pracownię usg. W zakresie swoich usług ośrodek prowadzi również akcje profilaktyczne. W szkołach pracują higienistki.

Drugim zakładem jest Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Przychodnia Rodzinna”. Udziela on świadczeń w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, gdzie usługę tę świadczy 7 lekarzy. W gabinetach specjalistycznych przyjmują: dwaj ginekolodzy, neurolog, okulista, pediatra, alergolog i trzech stomatologów. Zakład posiada podpisaną umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia. Ośrodek świadczy również odpłatnie usługi w zakresie: dermatologii,

ortopedii, ortodoncji, diabetologii, optyki i psychologii. Przychodnia świadczy swoje usługi w dwóch obiektach na terenie Sobótki.

Na terenie gminy działa również podstacja pogotowia ratunkowego z Gniechowic.

1.2.4.4. Kultura

Szerzeniem kultury na terenie gminy zajmują się następujące podmioty: Ślązański Ośrodek Kultury (SOK) wraz z Miejsko Gminną Biblioteką Publiczną oraz Muzeum Ślązańskie. ŚOK rokrocznie organizuje szereg imprez o charakterze lokalnym i ponadlokalnym. Do najważniejszych należą: Dolnośląskie Święto Folkloru (impreza trwająca dwa dni i gromadząca około 2000 osób), Festiwal Piosenki Przedszkolnej, Targi Sobótkowe i Dożynki Gminne. Festiwal Piosenki Przedszkolnej ma charakter powiatowy i skupia około 800 uczestników. Targi Sobótkowe są festynem archeologicznym -- uczestniczy w nich około 3 000 osób. Inne imprezy to zlot właścicieli motocykli ciężkich, jarmarki wielkanocne i bożonarodzeniowe, czy też cykliczne spotkania pn. Wspólne Balladowanie.

Ślązański Ośrodek Kultury prowadzi również swoje filie biblioteczne w Rogowie Sobóckim, Rękowie i Sobótce Zachodniej.

Biblioteka Publiczna posiada 58 782 woluminów a wypożyczenie kształtuje się na poziomie 27 734 rocznie.

Szczegółowe dane dotyczące wypożyczeń na 2003 rok przedstawia tabela poniżej.

Tabela: Wypożyczenia za zewnątrz i na miejscu oraz stan zasobów bibliotecznych w gminie na roku 2003.

Miejscowość	Stan zasobów bibliotecznych	Wypożyczenia na zewnątrz				Wypożyczenia na miejscu			
		ogółem		książki		ogółem		książki	
		ogółem	na wsi	ogółem	na wsi	ogółem	na wsi	ogółem	na wsi
Sobótka	22 552	11 826	26 991	3 888	1 039	1 039	94	743	83
Rogów	12 949	1 923	1 912			11			
Sobócki									
Ręków	10 244	20 48	1 976			72			
Sobótka Zachodnia	13 037	11 937	11 825			112			

Źródło: Dane Biblioteki Publicznej w Sobótce

Kolejną instytucją krzewiącą kulturę na terenie gminy jest Muzeum Ślązańskie, które powstało w roku 1962, kontynuując niejako (aczkolwiek bez zbiorów), tradycje Heimatmuseum istniejącego w Sobótce od 1926 roku. Ulokowano je w przedwojennej, siedzibie, czyli w tzw. Domu Opata, budynku szpitalnym wzniesionym przez augustianów w 1568 roku. Od początku istnienia Muzeum Śląskiego założono, że będą w nim eksponowane zabytki związane z kulturą duchową w pradziejach. Z inicjatywy władz miejskich w 1992 r. nadano Muzeum Śląskiemu imię Stanisława Dunajewskiego, najaktywniejszego z jego założycieli i pierwszego opiekuna. Większość zbiorów Muzeum to zabytki archeologiczne pochodzące w głównej mierze z własnych badań. Pokazna jest również kolekcja skał, minerałów i skamielin. W zbiorach znajdują się również dwa skarby monet zawierające monety numizmaty od XVI do XVIII wieku oraz stale uzupełniana kolekcja map regionu (najstarsza z XVI wieku) oraz kart pocztowych, druków i wydawnictw poświęconych miastu i regionowi.

Od 1995 roku funkcjonuje Galeria Muzeum Śląskiego prezentująca twórczość współczesnych artystów polskich i zagranicznych. Obok wystaw organizowane są również kameralne koncerty muzyczne a także spotkania z ludźmi nauki i sztuki. Ożywiona działalność wydawnicza Muzeum to wiele małych i dużych katalogów towarzyszących wystawom artystycznym oraz książki: monografia *"Dzieje Sobótki"*, drugi tom *"Funeraliów Lednickich"* poświęcony zagadnieniu czarownic, pierwszy naukowy katalog teki graficznej z lat 1913 - 1916 *"Ślązańskie krajobrazy"* oraz *"Leksykon artystów i twórców rzemiosła artystycznego Ziemi Śląskiej od XVI wieku do współczesności"*.

W gminie jest również 17 świetlic wiejskich. Ich stan techniczny jest oceniany jako dobry, jedynie kilka wymaga gruntownych prac remontowych.

Na terenie gminy działają zespoły folklorystyczne i indywidualne artyści.

1.2.4.5. Sport i rekreacja

Sportem i rekreacją na terenie gminy zajmuje się Ośrodek Sportu i Rekreacji. Dysponuje on następującymi obiektami: kompleks obiektów sportowych w Sobótce przy al. św. Anny 2, Ośrodek Wypoczynku Świątecznego w Sulistrowicach , wyciąg orczykowy i obiekty na stoku narciarskim Radunia, wyciąg zaczepowy na stoku narciarskim Janosik.

Ośrodek przy współpracy z innymi podmiotami organizuje kilka imprez rocznie. Niektóre mają charakter ogólnopolski. Wśród tych imprez wymienić należy m.in.: Maraton Śląski i Mistrzostwa w biegu na orientację. Na terenie gminy organizuje się rocznie kilka wyścigów

kolarskich m.in. Ogólnopolski wyścig kolarski Masters (skupiający około 100 uczestników) czy Kolarski wyścig górski, w którym bierze udział około 80 uczestników.

Obok Ośrodka Sportu i Rekreacji działa 15 klubów sportowych zrzeszających ponad 498 osób. Do największych należą: Szkolny Związek Sportowy zrzeszający większość uczniów w gminie, Miejski Klub Sportowy – „Paola”, gdzie 75 zawodników trenuje piłkę nożną czy Kolarski Klub Sportowy „Śleza” skupiający 23 zawodników.

1.2.4.6. Opieka społeczna

Sprawami pomocy społecznej w gminie zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej. W ośrodku pracuje 12 pracowników.

Z pomocy społecznej w roku 2003 skorzystało 1 170 rodzin, a 339 dzieci było dożywianych w szkołach. Analizując dane z trzech ostatnich lat widać, że liczba osób korzystających z pomocy, utrzymuje się na podobnym poziomie. W roku 2003 najwięcej rodzin skorzystało z pomocy społecznej z powodu bezrobocia – 255, długotrwałej choroby – 251 i niepełnosprawności – 241 rodzin. W kategorii zadań zleconych najwięcej rodzin skorzystało z pomocy w postaci zasiłku okresowego z powodu niemożności znalezienia pracy – 385 rodzin, zasiłku macierzyńskiego i okresowego – 166, zasiłku macierzyńskiego jednorazowego – 130, zasiłków stałych wyrównawczych – 117. Gdy przyjrzymy się analizie pomocy udzielonej w ramach zadań własnych, to najwięcej rodzin skorzystało z posiłków i zasiłków celowych w naturze – 337 i pracy socjalnej – 268.

Poniższe tabele przedstawiają ilość rodzin korzystających z pomocy oraz ilość dożywianych dzieci w szkołach.

Tabela: Ilość rodzin korzystających z pomocy społecznej

Ilość rodzin		
2001r.	2002r.	2003r.
1 117	1 074	1 170

Źródło: Dane OPS w Sobótce

Tabela: Ilość dzieci dożywianych w szkołach

Ilość dzieci dożywianych		
2001r.	2002r.	2003r.
282	336	339

Źródło: Dane OPS w Sobótce

Obok Ośrodka Pomocy Społecznej pomoc osobom niepełnosprawnym i ubogim świadczą:

- Fundacja „Radość”,
- Parafialny zespół „Caritas”,
- Stowarzyszenie wspierania inicjatyw lokalnych „AS”.

1.2.4.7. Bezpieczeństwo publiczne

Zadania w zakresie bezpieczeństwa publicznego i pożarowego na terenie realizowane są przez Policję i Ochotniczą Straż Pożarną.

W Komisariacie policji pracuje 25 funkcjonariuszy dysponujących 5 samochodami osobowym oraz 2 motocyklami. Najczęściej popełniane przestępstwo to kradzieże z włamaniem. Jak widać w tabeli poniżej najwięcej przestępstw jest dokonywanych w mieście Sobótka.

Tabela: Wskaźnik i ilość przestępstw prezentuje tabela poniżej

Rok	Ilość przestępstw ogółem	Przestępstwa wśród nieletnich w %	Wskaźnik dynamiki przestępstw w %	Ilość przestępstw		Wykrywalność w %
				miasto	wieś	
2001	284	13	109,2	200	84	78,1
2002	281	15	102,4	211	79	75,5
2003	334	18	114,7	251	83	75,3

Źródło: Dane Komisariatu Policji w Sobótce

Nad bezpieczeństwem pożarowym czuwa osiem jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. Łączny skład osobowy tych jednostek to 121 strażaków - ochotników. Do dyspozycji mają dziewięć samochodów gaśniczych. Są to: samochód marki „Jelcz”, pięć samochodów marki „Star” i trzy samochody marki „Żuk”, wyposażone w podstawowy sprzęt gaśniczy. Wiek sprzętu to około 20 lat. W roku 2001 przeprowadzono 147 interwencji, w tym 53 interwencje to wyjazdy do pożarów. W roku 2002 interwencji było 175, w tym 87 wyjazdów do pożarów. W 2003 roku było 227 interwencji, w tym 168 wyjazdów do pożarów.

1.2.4.8. Identyfikacja problemów

Najpoważniejszym problemem w sferze społecznej miasta i gminy Sobótka jest znaczna ilość bezrobotnych mieszkańców gminy. Brak większych zakładów pracy oraz mała mobilność

zawodowa ludności wiejskiej wpływają na stan bezrobocia w gminie. Brak zatrudnienia powoduje, iż z pomocy społecznej korzysta znaczna ilość mieszkańców, co jest kolejnym obciążeniem budżetu gminy.

Ważnym problemem jest również stan infrastruktury oświatowej. Dotyczy to szczególnie stanu obiektów przedszkolnych oraz części budynku Szkoły Podstawowej nr 1. Wymagają one wykonania prac termomodernizacyjnych, wymiany dachu, remontów pomieszczeń.

Kolejną ważną kwestią jest brak pełnowymiarowych sal gimnastycznych przy szkołach podstawowych. W chwili obecnej wszystkie szkoły posiadają sale do przeprowadzania zajęć wychowania fizycznego, jednakże są to, w większości, pomieszczenia zaadaptowane na te potrzeby. Innym problemem jest konieczność wymiany instalacji w kotłowniach na terenach wiejskich, z węglowych na ekologiczne.

W dziedzinie ochrony zdrowia na plan pierwszy wysuwa się problem dostosowania budynku Leczniczo – Rehabilitacyjnego Ośrodka Medycyny Rodzinnej w Sobótce do wymogów jakie muszą spełnić tego typu obiekty oraz doposażenia placówki w wysokiej jakości sprzęt medyczny.

Problemem na terenie gminy jest niedostateczne wyposażenie OSP w sprzęt ratownictwa medycznego, technicznego i ochrony dróg oddechowych strażaków.

W zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego głównym problemem jest ograniczenie przestępczości, zwłaszcza wśród nieletnich oraz zapewnienie bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Ważnym zadaniem w celu ograniczenia przestępczości będzie wykonanie „monitoringu” centrum miasta Sobótki.

II. Lista zadań inwestycyjnych i ich hierarchia ważności wynikająca z analiz potrzeb lokalnych

2.1. Charakterystyka głównych potrzeb inwestycyjnych gminy

Opracowanie Planu rozwoju lokalnego (PRL) miało swoje dwie fazy. W pierwszej, władze miasta i gminy Sobótka przeprowadziły działania mające na celu wyłonienie zadań inwestycyjnych, wynikających z potrzeb lokalnych, w ramach tworzenia *Wieloletniego planu inwestycyjnego* (WPI). W procesie tym uczestniczyli radni oraz władze gminy. Plan został następnie uchwalony przez Radę Miasta i Gminy. Stał się on podstawą przygotowania Planu rozwoju lokalnego: od kwietnia do lipca br. trwały prace nad opracowaniem PRL-u. W tym celu przeprowadzono uzupełnienie zamierzeń, na podstawie wniosków inwestycyjnych zebranych w gminie. Wersję ostateczną Planu (druga fraza) opracowano na warsztatach z udziałem liderów lokalnych, radnych, sołtysów, kierowników jednostek komunalnych oraz przedstawicieli powiatu.

Tworząc listę zadań inwestycyjnych rozważano różnorodne aspekty rozwoju. Przede wszystkim, na ile propozycje zadań zgodne są ze strategią rozwoju gminy i przyjętymi szczegółowymi programami rozwoju. Zastanawiano się nad możliwościami pozyskania dotacji, pożyczek preferencyjnych, oraz czy zadania mają wpływ na wzrost budżetów lub oszczędności gminy.

Wśród propozycji selekcjonowano te, które realizują zadania własne gminy. Znaczenie miało również poparcie społeczne, jakim cieszy się dane zadanie oraz to, jaką dużą grupę mieszkańców ono obejmie.

W wyniku opisanej wyżej procedury opracowano listę zadań inwestycyjnych, które powinna podjąć gmina w najbliższym czasie. Prezentuje je tabela poniżej

ZADANIA INWESTYCYJNE
MODERNIZACJA OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ
budowa zespołu sportowo -kulturalnego dla Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Sobótce
modernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 1 w Sobótce
GOSPODARKA ODPADAMI
budowa Centrum Segregacji Odzysku i Utylizacji Odpadów w Nasławicach
budowa zaplecza do selektywnej zbiórki odpadów Strzegomiany
WODOCIĄGI
modernizacja SUW Świątnikach i Sulistrowiczkach, wymiana sieci magistralnej
budowa wodociągu w Sulistrowicach - ul. Jagiellońska
KANALIZACJA
rozbudowa oczyszczalni ścieków w Sobótce – II etap oraz budowa kanalizacji sanitarnej w gminie
kanalizacja sanitarna Sulistrowiczki
kanalizacja sanitarna Rogów Sobótki
uzbrojenie osiedla "Różane" w kanalizację sanitarną
DROGI
modernizacja i budowa dróg gminnych
parking – Sobótka, ul. Świdnicka
przebudowa drogi 1990D w Rogowie – na odcinku od torów PKP do mostu na rzece Czarna Woda – dł. ok. 3215 mb; partycypacja w kosztach budowy chodników i zatok
UZBROJENIE TERENÓW POD INWESTYCJE
uzbrojenie terenów pod inwestycje - rejon Wojnarowice, rejon ul. Mickiewicza w Sobótce i rejon Nasławice
POZOSTAŁE ZAKUPY INWESTYCYJNE
zakupy inwestycyjne – system informatyczny Urzędu Miasta i Gminy Sobótka

III. Plan realizacji projektów i zadań inwestycyjnych

3.1. Projekty i zadania inwestycyjne planowane do realizacji na lata 2004 – 2006

Zaprezentowana powyżej praca pozwoliła zdiagnozować hierarchię potrzeb w zakresie inwestycji w gminie i mieście Sobótka. Wynika z niej, że istotną potrzebą mieszkańców jest dbałość o stan środowiska naturalnego, poprawę estetyki gminy, poprawa stanu nawierzchni dróg oraz pozyskanie tak ważnych, z punktu widzenia rozwoju gminy, terenów inwestycyjnych. Określone zadania, mimo wysokiego priorytetu, muszą być oparte o możliwości finansowe budżetu gminy Sobótka.

Z przeprowadzonych analiz finansowych wynika, że kwota wolnych środków, którą władze gminy mogą przeznaczyć na inwestycje, nie przekroczy ustawowych progów.

Przy szczupłości środków finansowych, jakimi dysponuje gmina Sobótka, konieczne jest finansowanie zewnętrzne zadań inwestycyjnych i to zarówno zwrotne (pożyczki, kredyty) jak i bezzwrotne (dotacje, granty). Z tego powodu określone powyżej zadania inwestycyjne należy zaplanować do realizacji, kierując się nie tylko rankingiem, ale także (a może przede wszystkim) możliwością pozyskania funduszy zewnętrznych.

W zakładanej wizji rozwojowej Sobótki przewiduje się pozyskanie środków m.in. ze *Zintegrowanego programu operacyjnego rozwoju regionalnego*. Dlatego opracowano Plan rozwoju lokalnego (w oparciu o *Wieloletni plan inwestycyjny*) dla Sobótki na lata 2004 – 2006.

DCRL – Plan rozwoju lokalnego miasta i gminy Sobótka

Tabela . Plan Rozwoju Lokalnego dla miasta Sobótka na lata 2004 - 2006

Lp.	Nazwa zadania	określenie kryteriów kolejności realizacji	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia	Zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego	Oczekiwane rezultaty	Instytucje i podmioty uczestniczące	Środki ogółem tyś zł
1.	Budowa zespołu sportowo - kulturalnego dla Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Sobótce	I	2004	2005	tak	powstanie obiektu sportowo - kulturalnego	Urząd Miasta i Gminy, Wykonawcy, Szkoła pod. Gim.	3 976
2.	Modernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 1 w Sobótce	I	2005	2005	tak	zmodernizowany budynek szkoły	Urząd Miasta i Gminy, Wykonawcy, Szkoła Podstawowa	1 255
3.	Budowa Centrum Segregacji Odzysku i Utylizacji Odpadów w Nasławicach	I	2005	2008	tak	-sortownia odpadów selektywnej zbiórki -kompostownia odpadów -stanowiskowo zbiórki i sortowania odpadów -stanowisko sortowania i magazynowania gruzu -instalacja mechaniczno - biologiczna obróbki odpadów komunalnych	Urząd Miasta i Gminy, Wykonawcy, Zakład Usług Komunalnych „Hadlux”, gminy ościenne z Powiatów wrocławskiego, świdnickiego dzierzoniowskiego	25 000
4.	Budowa zaplecza do selektywnej zbiórki odpadów	I	2004	2004	tak	przygotowane zaplecze do	Urząd Miasta	285

DCRL – Plan rozwoju lokalnego miasta i gminy Sobótka

	Strzegomiany					selektywnej zbiórki odpadów-	i Gminy, wykonawcy Zakład Usług Komunalnych „Hadlux”, WFOŚiGW	
5.	Modernizacja SUW Świątniki i Sulistrowiczki, wymiana sieci magistralnej	I	2004	2008	tak	-modernizacja SUW Świątniki -rozbudowa SUW Sulistrowiczki - wymiana sieci magistralnej wodociągowej – 10 km	Urząd Miasta i Gminy, Wykonawcy, Zakład Wodociągów i Kanalizacji	4 600
6.	Budowa wodociągu w Sulistrowicach, ul. Jagiellońska	I	2004	2004	tak	wybudowanie 1 km sieci wodociągowej	Urząd Miasta i Gminy Wykonawcy, Zakład Wodociągów i Kanalizacji	16
7.	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Sobótce – II etap oraz budowa kanalizacji sanitarnej w gminie	I	2005	2008	tak	-budowa biobloku o wydajności 1000m ³ /dobę sieć kanalizacji sanitarnej -rozdzielenie sieci kanalizacji ogólnospławnej	Urząd Miasta i Gminy, Wykonawcy, Zakład Wodociągów i Kanalizacji	21 480
8.	Kanalizacja sanitarna Sulistrowiczki	I	2004	2006	tak	wybudowanie 550 m kanalizacji sanitarnej	Urząd Miasta i Gminy, Wykonawcy, Zakład Wodociągów i Kanalizacji	160
9.	Kanalizacja sanitarna Rogów Sobótki	I	2004	2008	tak	wybudowanie 1500 m kanalizacji sanitarnej	Urząd Miasta i Gminy, Wykonawcy, Zakład Wodociągów i Kanalizacji	375
10.	Uzbrojenie osiedla "Różane" w kanalizację sanitarną	I	2004	2004	tak	-wybudowanie 1700 m kanalizacji -uzbrojenie 46 działek mieszkaniowych na 5, 5 ha	Urząd Miasta i Gminy, Wykonawcy, Zakład Wodociągów i Kanalizacji	420
11.	Parking - Sobótka, ul. Świdnicka	I	2004	2004	tak	zbudowanie ponad 50 miejsc parkingowych	Urząd Miasta i Gminy, wykonawcy	70

DCRL – Plan rozwoju lokalnego miasta i gminy Sobótka

12.	Przebudowa drogi 1990D w Rogowie – na odcinku od torów PKP do mostu na rzece Czarna Woda – dł. ok. 3215 mb; partycypacja w kosztach budowy chodników i zatok	I	2005	2005	tak	wybudowanie 3,5 km chodników	Starostwo Powiatowe we Wrocławiu Urząd Miasta i Gminy wykonawcy	1 000
13.	Uzbrojenie terenów pod inwestycje - rejon Wojnarowice, rejon ul. Mickiewicza w Sobótce i rejon Nasławice	I	2005	2008	tak	uzbrojenie 229,5 ha terenów pod inwestycje i cele mieszkaniowe	Urząd Miasta i Gminy, wykonawcy	12 000
14.	Zakupy inwestycyjne – system informatyczny Urzędu Miasta i Gminy	I	2004	2004	tak	sprzęt komputerowy z oprogramowaniem	Urząd Miasta i Gminy, wykonawcy	8

3.2. Projekty i zadania inwestycyjne planowane do realizacji po roku 2007

Projekty i zadania inwestycyjne po roku 2007 prezentuje tabela poniżej.

Ponieważ gmina uznaje, że okres planowania inwestycyjnego powinien być nie dłuższy niż 4-5 lat, przewiduje się bieżące aktualizowanie planu. Zmiany nanoszone w nim, w najbliższych okresach uwzględnią zmieniające się warunki zewnętrzne takie jak:

- polityka strukturalna UE,
- polityka Państwa Polskiego,
- warunki wewnętrzne, takie jak zmiany w dochodach własnych gminy,
- zmieniająca się struktura potrzeb mieszkańców oraz stopień realizacji zamierzonych zadań.

Wymienione czynniki spowodują korekty planu i określenie nowych zamierzeń na lata następne, po 2006 roku.

DCRL – Plan rozwoju lokalnego miasta i gminy Sobótka

Tabela .Projekty inwestycyjne w Mieście i Gminie Sobótka planowane po 2007 roku

Lp.	Nazwa zadania	określenie kryteriów kolejności realizacji	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia	Zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego	Oczekiwane rezultaty	Instytucje i podmioty uczestniczące	Środki ogółem tyś zł
1.	Modernizacja i budowa dróg gminnych	I	2008	2013	tak	modernizacja nowej nawierzchni i budowa 20 km dróg	Urząd Miasta i Gminy, wykonawcy	18 000

DCRL – Plan rozwoju lokalnego miasta i gminy Sobótka

IV. Uwarunkowania lokalne i regionalne planowanych działań

Przedstawione powyżej i określone w czasie zadania inwestycyjne stanowią zbiór oczekiwanych zamierzeń inwestycyjnych władz oraz mieszkańców gminy Sobótka na najbliższe lata. Realizacja tych przedsięwzięć ma kluczowe znaczenie dla gminy. Ich wykonanie jest jednak zadaniem skomplikowanym i bardzo kosztownym.

Główny, przewodni cel do którego dąży Sobótka został określony w jej misji. Brzmi ona: *Misją długofalowych działań społeczności lokalnej jest osiągnięcie satysfakcjonującej poprawy warunków życia mieszkańców miasta i gminy Sobótka poprzez wykorzystanie lokalnych zasobów materialnych i walorów turystyczno – wypoczynkowych, przy zachowaniu środowiska przyrodniczego dla przyszłych pokoleń”.*

Celami strategicznymi są:

- stworzenie warunków dla rozwoju turystyki, jako głównego źródła dochodów mieszkańców i budżetu gminy
- wykreowanie rozwoju gospodarki na terenie gminy, na bazie lokalnej przedsiębiorczości i przez pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych
- zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych świadczonych przez gminę
- przekształcenie obszarów wiejskich w kierunku rozwoju intensywnej i zrównoważonej produkcji roślinnej i tworzenia alternatywnych źródeł utrzymania dla mieszkańców wsi

Tak określone założenia wymagają dużych nakładów inwestycyjnych. Szczególnie pilne stają się zadania związane z rozwojem przedsiębiorczości i pozyskiwaniem inwestorów zewnętrznych, dlatego niezbędne jest przygotowanie odpowiedniej infrastruktury, w postaci uzbrojonych terenów inwestycyjnych.

Rzeczą niezbędną, w konsekwencji rozwoju osadnictwa, jest budowa Centrum Segregacji, Odzysku i Utylizacji Odpadów w Nasławicach oraz kanalizacja gminy, mogące zapewnić zrównoważony rozwój w zakresie ochrony środowiska. Niezbędne jest również zapewnienie mieszkańcom gminy, wody o odpowiednich parametrach. Służyć temu mają inwestycje w zakresie modernizacji SUW oraz wymiany sieci magistralnej. Drogi na terenie gminy są w stanie dobrym. Jednakże drogi gminne gruntowe wymagają zainwestowania.

Realizacja zadań w głównych obszarach przekracza możliwości finansowe gminy. Wykonalność założonych w planie zadań, których realizacja jest konieczna z punktu rozwoju gminy, jest możliwy tylko i wyłącznie po uzyskaniu dofinansowania. Zakłada się uzyskanie

DCRL – Plan rozwoju lokalnego miasta i gminy Sobótka

dofinansowania oraz jego realizacji ze środków w ramach priorytetu 3. *Zintegrowanego programu operacyjnego rozwoju regionalnego.*

V. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć planu rozwoju lokalnego

Jednym z istotnych elementów procesu kreowania rozwoju jest realizacja celów, zadań i projektów. Aby uzyskać jasny obraz implementacji zakładanych kierunków rozwoju, należy monitorować postępy w realizacji wytyczonych celów oraz badać stopień ich osiągania.

Prowadzenie monitoringu będzie możliwe wówczas, gdy będą wyznaczone cele posiadające realistyczne, skwantyfikowane wskaźniki osiągnięć (wskaźniki monitoringu).

W niniejszym materiale przedstawiono przykłady wskaźników rzeczowych, jakie mogą być wykorzystywane do monitorowania zadań przyjętych przez gminę Sobótka. Zaproponowana lista nie ma charakteru zamkniętego i można ją uszczegółowić, aby uzyskać bardziej wnikliwy i kompleksowy obraz rozwoju jednostki gminnej.

Zaproponowane wskaźniki monitoringu są definiowane na trzech zasadniczych poziomach:

- Wskaźniki produktu (ang. output) - rzeczowe efekty działalności. Liczone w jednostkach materialnych, np. długość nowo budowanych dróg; liczba budynków poddanych renowacji; ilość firm, które otrzymały pomoc.
- Wskaźniki rezultatu (ang. result) - bezpośredni i natychmiastowy efekt wynikający z wdrożenia programu / celu. Mogą przybierać formę wskaźników materialnych np. skrócenie czasu podróży, zmniejszenie liczby wypadków drogowych, itp. lub finansowych np. zmniejszenie nakładów na bieżące remonty nawierzchni, itp.
- Wskaźniki oddziaływania (ang. impact) - konsekwencje danego programu wykraczające poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów, np. liczba innowacji wprowadzonych przez wsparte firmy w czasie 18 miesięcy po zakończeniu projektu .

Wskaźniki wykorzystywane dla monitorowania winny ponadto spełniać następujące warunki:

- Trafności – wskaźnik winien być dostosowany do charakteru priorytetu (działania, zadania) oraz oczekiwanych efektów związanych z jego realizacją
- Mierzalności – każdy wskaźnik winien być wyrażony w wartościach liczbowych, co umożliwi jego weryfikację po zakończeniu wdrażania
- Wiarygodności – wskaźnik winien być zdefiniowany w taki sposób, aby jego ewentualna weryfikacja nie nastęczała trudności
- Dostępności – wskaźnik powinien być łatwy do wygenerowania

DCRL – Plan rozwoju lokalnego miasta i gminy Sobótka

Podane poniżej wskaźniki osiągnięć dla poszczególnych celów, zostały zdefiniowane na poziomie produktu, rezultatu oraz oddziaływania. Wspólną cechą wszystkich wskaźników jest możliwość ich kwantyfikacji, czyli przedstawiania w formie liczbowej wyznaczonych przez beneficjenta celów. Wskaźniki te dotyczą wyłącznie strony merytorycznej, pominięto natomiast wskaźniki monitoringu związane z finansową realizacją celów.

Przyjęto następujące najważniejsze wskaźniki osiągnięć *Planu rozwoju lokalnego miasta i gminy Sobótka* dla inwestycji w latach 2004-2006:

Wskaźniki produktu:

Wybudowanie 5 600m przyłączy kanalizacyjnych.

Wybudowanie 56 km sieci kanalizacyjnej.

Wybudowanie 45 budynków jednorodzinnych.

Uzbrojenie 229,5 ha terenów pod inwestycje.

Wymiana sieci magistralnej wodociągowej – 10 km.

Wskaźniki rezultatu:

Długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy 103,3 km.

Przepustowość rozbudowanej i zmodernizowanej oczyszczalni ścieków w Sobótce (biobloku) - 2 000 m³/dobę.

Ilość odpadów poddanych segregacji - 150 ton na tydzień.

Liczba pojemników stosowanych do selektywnej zbiórki odpadów - 124 szt.

Długość sieci wodociągowej na terenie gminy - 149 km.

Zwiększenie ilości miejsc parkingowych o 50 sztuk

Wskaźniki oddziaływania:

Ilość odprowadzonych w ciągu roku ścieków – 17 000 m³ rocznie.

Ilość wody konsumowanej – 6 570 m³ rocznie.

Liczba zlikwidowanych nielegalnych wysypisk śmieci – 2 rocznie.

VI. Plan finansowy na lata 2004 – 2006

6.1. Wprowadzenie do planu finansowego

Zaprezentowany poniżej *Wieloletni plan finansowy dla miasta i gminy Sobótka* jest oparty na szacunkach, które, mimo swojej prawdopodobnej niedokładności, dają ogład możliwości inwestycyjnych gminy. Dążąc do najdokładniejszych wyników, należy ten plan rokrocznie aktualizować, przesuując perspektywę planistyczną każdorazowo o rok w przód.

6.1.1. Prognoza dochodów i wydatków

W celu dokonania wieloletnich projekcji dochodów i wydatków budżetowych, uwzględniających trendy i kierunki rozwoju ekonomicznego gminy Sobótka, został opracowany zestaw założeń. Założenia te, uwzględniające specyfikę gminy, zostały ustalone na podstawie analiz dokonanych na potrzeby opracowania. Poniżej zgrupowano założenia przyjęte do planu:

Dochody budżetowe 2004 – 2006:

- zaplanowano wzrost poszczególnych, prawie wszystkich źródeł dochodów o wskaźnik inflacji,
- planowana inflacja

Wyszczególnienie	2004r.	2005r.	2006r.	2007r.	2008r.
Przewidywana inflacja	2,0%	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%

- jako podstawę planowania przyjęto dochody z planu budżetu na rok 2004,
- na tym etapie prac nie zaplanowano dotacji pozabudżetowych oraz dotacji celowych na zadania własne inwestycyjne; pozycje te zostały zaplanowane przy określaniu źródeł finansowania inwestycji.

Wydatki budżetowe 2004 – 2006:

- zaplanowano wzrost poszczególnych grup wydatków bieżących o wskaźnik inflacji,
- jako podstawę planowania przyjęto wydatki z planu budżetu na rok 2004,
- na tym etapie prac nie zaplanowano wydatków inwestycyjnych, które będą definiowane i dostosowywane do budżetu w dalszych pracach.

Na podstawie tak przyjętych założeń została opracowana prognoza dochodów i wydatków budżetowych gminy Sobótka na lata 2004 – 2006, którą przedstawia poniższa tabela.

DCRL – Plan rozwoju lokalnego miasta i gminy Sobótka

W analizach są także ujęte lata 2007 – 2008, ze względu na zadania inwestycyjne, których realizacja ma charakter wieloletni. Tabela ta przedstawia także wysokość kwoty obsługi zadłużenia, poziomu inwestycji, a także poziomu dochodów pozabudżetowych gminy, które zostaną omówione w dalszej części opracowania. Przy tworzeniu planu posłużono się modelem GFAM (Gmina Finance Analysis Method).

PLAN FINANSOWY NA LATA 2004-2008

	2004r.	2005r.	2006r.	2007r.	2008r.
Dochody bez nadwyżek	18 303 147	21 657 992	29 254 803	33 847 667	43 844 541
Subwencje	6 623 537	9 346 292	16 264 142	20 139 101	29 376 800
Subwencje ogółem	5 546 780	5 685 450	5 827 586	5 973 276	6 122 608
Dotacje ogółem	880 459	755 882	794 149	834 353	876 592
Środki ze źródeł pozabudżetowych	196 298	2 904 960	9 642 407	13 331 472	22 377 600
Dochody własne gminy	11 679 610	12 311 700	12 990 661	13 708 566	14 467 741
WYDATKI:	14 065 442	14 412 392	14 852 365	15 308 783	15 782 385
gdzie:					
Rzeczowe	7 520 770	7 653 801	7 871 960	8 098 344	8 333 349
Osobowe	6 544 672	6 758 591	6 980 405	7 210 439	7 449 036
Koszty finansowe	0	0	0	0	0
Wolne Środki Brutto	4 237 705	7 245 600	14 402 438	18 538 884	28 062 156
Obsługa kredytu	1 870 675	1 641 038	2 180 883	2 135 580	2 437 394
Splata rat kapitałowych	1 377 115	1 223 438	1 777 283	1 705 880	2 007 694
Splata odsetek	493 560	417 600	403 600	429 700	429 700
Wolne środki na inwestycje (wolne środki netto)	2 367 030	5 604 562	12 221 555	16 403 304	25 624 762
Inwestycje	4 694 787	6 527 612	13 879 477	18 503 910	31 968 000
finansowane z:					
Środki własne	2 276 489	3 622 652	4 237 070	5 172 438	9 590 400
Kredyty preferencyjne	61 000	0	0	0	0
Kredyty komercyjne	2 000 000	0	0	0	0
Dotacje z budżetu państwa	161 000	0	0	0	0
Środki pozabudżetowe	196 298	2 904 960	9 642 407	13 331 472	22 377 600
Wolne środki po inwestycjach	-2 327 757	-923 050	-1 657 922	-2 100 606	-6 343 238
Kredyty otrzymane	2 000 000	1 200 000	2 000 000	2 400 000	4 700 000
Skumulowany stan gotówki na koniec okresu	829 510	1 106 460	1 448 538	1 747 932	104 694

6.1.2. Analiza stanu zadłużenia

Zgodnie z art. 113 *Ustawy o finansach publicznych* łączna kwota przypadających do spłaty, w danym roku budżetowym, rat kredytów i pożyczek oraz potencjalnych spłat kwot

DCRL – Plan rozwoju lokalnego miasta i gminy Sobótka

wynikających z udzielonych przez jednostki samorządu terytorialnego poręczeń, wraz z należnymi w danym roku odsetkami od tych kredytów i pożyczek, oraz należnych odsetek i dyskonta, a także przypadających w danym roku budżetowym wykupów papierów wartościowych emitowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, nie może przekroczyć 15,0% planowanych na dany rok budżetowy dochodów jednostki samorządu terytorialnego. Na podstawie przeprowadzonej analizy można stwierdzić, iż wysokość całkowitych zobowiązań gminy w stosunku do przewidywanych dochodów budżetu Sobótka w latach 2004 - 2008 będzie się kształtować w przedziale 10,22 – 5,56%, jest to więc poziom stosunkowo „bezpieczny”.

Tabela: Obsługa zadłużenia do dochodów ogółem

Lata	2004	2005	2006	2007	2008
Dochody ogółem	18 303 147	21 657 992	29 254 803	33 847 667	43 844 541
Obsługa zadłużenia	1 870 675	1 641 038	2 180 883	2 135 580	2 437 394
Wskaźnik	10,22%	7,58%	7,45%	6,31%	5,56%

Źródło: opracowanie własne DCRL

Inną formą kontroli wielkości zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego jest zapis w art. 114 omawianej ustawy, który stanowi, iż łączna kwota długu jednostki samorządu terytorialnego na koniec roku budżetowego nie może przekraczać 60,0% dochodów tej jednostki w tym roku budżetowym. W tabeli poniżej przedstawione zostały wskaźniki zadłużenia w poszczególnych latach analizy. Jak widać wskaźnik ten kształtuje się na poziomie 13,38 – 20,29 % umożliwiającym realizację zamierzonych inwestycji.

Tabela: Łączna kwota długu do dochodów ogółem

Lata	2004	2005	2006	2007	2008
Dochody ogółem	18 303 147	21 657 992	29 254 803	33 847 667	43 844 541
Łączna kwota długu	3 714 297	3 690 859	3 913 576	4 607 696	7 300 002
Wskaźnik	20,29%	17,04%	13,38%	13,61%	16,65%

Źródło: opracowanie własne DCRL

Powyższe dane wskazują na rezerwy w zakresie możliwości wspierania rozwoju gminy Sobótka poprzez finansowanie zwrotne. Dotychczasowa, ograniczona polityka kredytowania inwestycji w ostatnich latach, stwarza możliwości realizowania znaczących zadań inwestycyjnych.

6.2.4. Określenie wolnych środków na inwestycje

Z przeprowadzonych analiz wynika, że w okresie badawczym budżet gminy Sobótka jest w stanie rocznie wygenerować kwotę wolnych środków na poziomie ponad 2-3 mln złotych,

DCRL – Plan rozwoju lokalnego miasta i gminy Sobótka

które można przeznaczyć na zaspokajanie potrzeb społeczności lokalnej (bez uwzględnienia środków pomocowych). Jest to kwota mogąca być podstawą do tworzenia montażu finansowych, które, jako wkład własny, mogą zarówno być podstawą rozpoczęcia wielu inwestycji, mających na celu zaspokojenie potrzeb mieszkańców jak i zapewnić rozwój lokalny.

Formą, która pozwala efektywniej realizować zaplanowane przedsięwzięcia inwestycyjne jest finansowanie przy pomocy takich źródeł jak: kredyt, pożyczka itp. Kolejną kategorią, która znacząco rozszerza zakres pojęcia „wolne środki” jest dotacja pozabudżetowa. Jej znaczenie wzrosło z chwilą objęcia Polski zakresem oddziaływania polityki strukturalnej Unii Europejskiej.

Zastosowana dla potrzeb niniejszego opracowania metodyka liczenia kwoty wolnych środków szczegółowo przedstawia się w sposób następujący:

1) wolne środki brutto = dochody bez nadwyżek - wydatki bieżące

Wolne środki brutto to część budżetu gminy, która może zostać wykorzystana na spłatę zaciągniętych przez gminę kredytów i pożyczek oraz wyemitowanych obligacji. Pozostała część może być wykorzystana na finansowanie inwestycji.

2) wolne środki na inwestycje = wolne środki - obsługa zadłużenia

Wartość ta określa maksymalną kwotę, jaką gmina może wydać w kolejnych latach na realizację programu inwestycyjnego ze środków własnych. Gmina może realizować program inwestycyjny przekraczający tę wartość, korzystając z nadwyżek finansowych z lat poprzednich oraz z zewnętrznych źródeł finansowania.

3) wolne środki po inwestycjach = wolne środki na inwestycje - inwestycje

Wolne środki po inwestycjach wskazują na ewentualną potrzebę pozyskania finansowania zewnętrznego na realizację planowanego programu inwestycyjnego. Gmina - w zależności od tego, czy posiada środki finansowe z lat poprzednich - może zdecydować się na finansowanie inwestycji ze skumulowanych nadwyżek gotówkowych, może również skorzystać z pożyczek, kredytów lub wyemitować obligacje.

4) roczne przepływy gotówki netto = wolne środki po inwestycjach + wartość kredytów pozyskanych w danym roku budżetowym

Kategoria ta określa płynność finansową gminy bez uwzględniania nadwyżek z lat poprzednich. Jej wartość ujemna może oznaczać utratę płynności finansowej przez gminę ewentualnie finansowanie rozwoju gminy z nadwyżek z lat poprzednich.

Obliczona z wykorzystaniem zaprezentowanej metodologii kwota wolnych środków brutto wskazuje na możliwość realizowania przez gminę w najbliższych latach inwestycji sięgających nawet do 25 milionów złotych rocznie. Będzie to możliwe w momencie uzyskania

DCRL – Plan rozwoju lokalnego miasta i gminy Sobótka

dotacji pozabudżetowej (m.in. w ramach *Zintegrowanego programu operacyjnego rozwoju regionalnego*) w kwotach blisko kilkunastu milionów złotych, przy wsparciu środków budżetowych na poziomie ok. 5-6 milionów złotych rocznie, a także przy uzyskaniu kredytów na pokrycie niedoborów w środkach budżetowych, na kwotę ponad 9 milionów, rozłożonych w latach 2004 – 2006.

Takie założenia są ambitne i odważne ale należy podkreślić, że tylko takie zapewniają sukces. Oczywiście powyższa projekcja ma charakter pogładowy i uwzględnia bardzo optymistyczny wariant, który zakłada otrzymanie środków pomocowych na wszystkie inwestycje, jakie przewiduje się do realizacji w *Planie rozwoju lokalnego*. Ich otrzymanie jest niezbędnym warunkiem realizacji zamierzeń.

DCRL – Plan rozwoju lokalnego miasta i gminy Sobótka

6.3. Źródła finansowania planu rozwoju lokalnego na lata 2004-2006 (z realizacją do 2008)

Poniżej zamieszczona została tabela wskazująca na planowane źródła finansowania inwestycji przewidzianych w *Planie rozwoju lokalnego*. Wskazane zostały tam inwestycje, założone do realizacji w latach 2004 – 2006.

PLAN FINANSOWY NA LATA 2004-2008

Plan inwestycji kapitałowych	2004r.	2005r.	2006r.	2007r.	2008r.
Zakupy inwestycyjne – system informatyczny Urzędu Miasta i Gminy	8 000	0	0	0	0
Środki własne	8000	0	0	0	0
Środki pozabudżetowe	0	0	0	0	0
Budowa zaplecza do selektywnej zbiórki odpadów Strzegomiany	244 160	0	0	0	0
Środki własne	122 160	0	0	0	0
Kredyty preferencyjne	61 000	0	0	0	0
Dotacje z budżetu państwa	61 000	0	0	0	0
Środki pozabudżetowe	0	0	0	0	0
Budowa wodociągu w Sulistrowicach - ul. Jagiellońska	16 000	0	0	0	0
Środki własne	16 000	0	0	0	0
Środki pozabudżetowe	0	0	0	0	0
Uzbrojenie osiedla "Różane" w kanalizację sanitarną	420 077	0	0	0	0
Środki własne	223 779	0	0	0	0
Środki pozabudżetowe	196 298	0	0	0	0
Kanalizacja sanitarna Sulistrowiczki	0	50 000	50 000	0	0
Środki własne	0	50 000	50 000	0	0
Środki pozabudżetowe	0	0	0	0	0
Kanalizacja sanitarna Rogów Sobócki	10 000	20 000	50 000	0	0
Środki własne	10 000	20 000	50 000	0	0
Środki pozabudżetowe	0	0	0	0	0
Parking - Sobótka ul. Świdnicka	0	55 000	0	0	0
Środki własne	0	55 000	0	0	0
Środki pozabudżetowe	0	0	0	0	0
Przebudowa drogi 1990D w Rogowie – na odcinku od torów PKP do mostu na rzecze Czarna Woda – dł. ok. 3215 mb: partycypacja w kosztach budowy	0	1 000 000	0	0	0

DCRL – Plan rozwoju lokalnego miasta i gminy Sobótka

chodników i zatok						
Środki własne	0	1 000 000	0	0	0	
Środki pozabudżetowe	0	0	0	0	0	
Budowa zespołu sportowo -kulturalnego dla Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Sobótce	3 976 550	0	0	0	0	
Środki własne	1 876 550	0	0	0	0	
Kredyty preferencyjne	0	0	0	0	0	
Kredyty komercyjne	2 000 000	0	0	0	0	
Dotacje z budżetu państwa	100 000	0	0	0	0	
Środki pozabudżetowe	0	0	0	0	0	
Modernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 1 w Sobótce	0	1 255 620	0	0	0	
Środki własne	0	1 255 620	0	0	0	
Środki pozabudżetowe	0	0	0	0	0	
Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Sobótce – II etap oraz budowa kanalizacji sanitarnej gminie	0	1 769 000	2 411 000	3 500 000	13 800 000	
Środki własne	0	531 000	723 000	700 000	4 140 000	
Środki pozabudżetowe	0	1 238 000	1 688 000	2 800 000	9 660 000	
Budowa Centrum Segregacji Odzysku i Utylizacji Odpadów w Nasławice	0	1 000 000	7 000 000	8 000 000	9 000 000	
Środki własne	0	300 000	2 100 000	2 400 000	2 700 000	
Środki pozabudżetowe	0	700 000	4 900 000	5 600 000	6 300 000	
Modernizacja SUW Świątniki i Sulistrowiczki, wymiana sieci magistralnej	0	300 000	700 000	600 000	3 000 000	
Środki własne	0	90 000	210 000	180 000	900 000	
Środki pozabudżetowe	0	210 000	490 000	420 000	2 100 000	
Uzbrojenie terenów pod inwestycje - rejon Wojnarowice, rejon ul. Mickiewicza w Sobótce, rejon Nasławice	0	1 000 000	3 000 000	5 000 000	3 000 000	
Środki własne	0	300 000	900 000	1 500 000	900 000	
Środki pozabudżetowe	0	700 000	2 100 000	3 500 000	2 100 000	
Inwestycje ogółem	4 694 787	6 449 620	13 211 000	17 100 000	28 800 000	
finansowane z:						
	Środki własne	2 276 489	3 601 620	4 033 000	4 780 000	8 640 000
	Kredyty preferencyjne	61 000	0	0	0	0
	Kredyty komercyjne	2 000 000	0	0	0	0
	Dotacje z budżetu państwa	161 000	0	0	0	0
	Środki pozabudżetowe	196 298	2 848 000	9 178 000	12 320 000	20 160 000

VII. System wdrażania *Planu rozwoju lokalnego* i komunikacja społeczna

Wdrażanie ustaleń PRL-u oznacza programowanie działań w aspekcie strategicznym i taktycznym, określanie uwarunkowań organizacyjnych oraz koordynację współpracy. Podczas tego etapu PRL, przyjęty przez władze gminne zostaje wprowadzony w życie.

Opisywany etap działania charakteryzować się powinien przede wszystkim ustaleniem zasad realizacji PRL-u z organizacyjnego punktu widzenia. Oznaczało to będzie podjęcie następujących kroków:

- Uwzględnianie zapisów PRL-u w polityce finansowej gminy, czyli na etapie corocznego projektowania budżetu oraz formułowania rocznych i wieloletnich planów inwestycyjnych.
- Treść planu rozwoju stanowić winna podstawę poszukiwania efektywnych rozwiązań organizacyjnych, które doprowadzą do faktycznego wdrażania zakładanych celów rozwoju.
- Kadry urzędu gminy, jak i innych gminnych jednostek organizacyjnych, zostaną przygotowane do realizacji planowanych kierunków rozwoju – chodzi tu o harmonijną współpracę pomiędzy poszczególnymi referatami, co w efekcie doprowadzi do podniesienia jakości świadczonych usług.
- Planowanie perspektywiczne oraz wszystkie czynności podejmowane w celu osiągnięcia określonych celów rozwoju, powinny tworzyć zintegrowany zespół działań, w ramach systemu strategicznego zarządzania gminą.
- Opracowanie systemu monitorowania i kontroli (o czym szerzej poniżej).
- Opracowanie systemu przepływu informacji.

Z działań, będących efektem implementacji programu perspektywicznego rozwoju powinny wynikać takie inicjatywy jak np.:

- kontynuacja pracy Gminnego Komitetu Monitorującego (GKM), zajmującego się dotąd przygotowywaniem programów rozwoju perspektywicznego,
- ciągły lobbing w różnego rodzaju organizacjach i instytucjach, w celu pozyskania wsparcia programowego,
- prowadzenie wewnętrznej i zewnętrznej promocji (marketingu) gminy i planowanych przez władze działań,

DCRL – Plan rozwoju lokalnego miasta i gminy Sobótka

- o opracowanie zachęcających pakietów dla inwestorów,
- o ciągle poszukiwanie nowych instytucji, firm mogących udzielić wsparcia,
- o zorganizowanie forum dyskusyjnego po pierwszym roku realizacji strategii,
- o opracowanie informacji na temat strategii dla mieszkańców,
- o rozpropagowanie planów działania wynikających z PRL-u (nawet w formie uproszczonej) wśród jak najliczniejszego grona mieszkańców tak, aby znali oni jego założenia, mogli się z nimi identyfikować oraz kierować się w swoich przedsięwzięciach zawartymi w nim wytycznymi, jest niezwykle ważną częścią składową procesu wdrażania programów perspektywicznego rozwoju. Tekst strategii powinien być ponadto udostępniany każdej zainteresowanej osobie, nawet tej „z zewnątrz”, gdyż przyczynia się to do promocji gminy.

Wdrażając plan rozwoju należy szczególną uwagę przywiązywać do informowania społeczności lokalnej o postępach w realizacji, jak i o wspólnych korzyściach wynikających z tej implementacji.

VIII. Monitorowanie, ocena oraz aktualizacja PRL-u

Monitoring to proces systematycznego zbierania, raportowania i interpretowania danych, opisujących postęp i efekty realizacji przyjętego programu rozwoju. Monitoring i ocena efektów wdrażania oraz aktualizacja PRL-u to etap, który wynika z potrzeby porównania zgodności i stopnia realizacji poszczególnych programów, zadań, projektów z treścią wizji rozwoju i strategicznych celów szczegółowych i operacyjnych.

Proces monitoringu powinien obejmować następujące zagadnienia:

- postęp w realizacji programu rozwoju w porównaniu z przyjętym wcześniej harmonogramem działania,
- czas oraz wydatkowane środki finansowe w porównaniu ze środkami alokowanymi,
- zmiany osób i instytucji, które mogą wpływać na możliwość realizacji powierzonych im zadań,
- zmiany w otoczeniu gminy, które mogą mieć wpływ na kształt planu rozwoju,
- ocenę rezultatów uzyskanych dzięki realizacji przyjętego planu rozwoju.

Skutkiem takiej oceny powinny być korekty i aktualizacja sporządzonych zapisów programu rozwoju.

Aby przyjęty w gminie system monitorowania PRL-u był efektywny, konieczne jest spełnienie następujących warunków organizacyjnych:

- Opracowanie i regularne aktualizowanie bazy informacyjnej o gminie jako całości i o poszczególnych jej sferach. Baza taka powinna być stale wykorzystywana w procesie zarządzania, a zwłaszcza w procesie planowania i podejmowania decyzji oraz ich realizacji i kontroli. Informacje winny być gromadzone w sposób celowy, systematyczny i uporządkowany.
- Opracowanie katalogu wskaźników / mierników realizacji zakładanych kierunków rozwoju. Zbiór taki będzie stanowił punkt odniesienia sytuacji na wyjściu (w momencie dokonywania oceny) do sytuacji z wejścia (kiedy ustalono kierunki rozwoju lokalnego). Zbiór oczekiwanych wskaźników osiągnięć planu rozwoju lokalnego zaproponowany został w punkcie V niniejszego opracowania.
- Utworzenie organizacji, na której spocznie obowiązek prowadzenia monitoringu. Może to być np. Gminny Komitet Monitorujący (GKM). Zapraszając uczestników do proponowanego GKM-u należy uwzględnić liderów społeczności lokalnej. Wśród członków GKM-u powinni znaleźć się reprezentanci urzędów publicznych, władze

DCRL – Plan rozwoju lokalnego miasta i gminy Sobótka

gminne, sektor prywatny, przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz eksperci poszczególnych dziedzin. GKM powinien składać się z kilku starannie dobranych osób.

Gminny Komitet Monitorujący będzie mógł sprawnie analizować implementację planu rozwoju, jeżeli przydzielony mu zostanie stosowny „aparatus wykonawczy”. Funkcję taką powinien pełnić urzędnik administracji samorządowej w ramach swoich obowiązków zawodowych np. związanych z prowadzeniem bazy danych dotyczących gminy.

Funkcją GKM-u będzie ustalenie, jak często należy dokonywać oceny i aktualizacji PRL-u. Ocena realizacji może być dokonywana nawet z częstotliwością kwartalną. Natomiast aktualizacja PRL-u nie powinna być opracowywana częściej niż raz do roku.

Etap monitorowania systemu wdrażania planów rozwoju jest niezwykle ważny z tego względu, że taka kontrola wpływa na wczesne dostrzeżenie zagrożeń oraz wykorzystanie pojawiających się szans. Prowadzenie monitoringu jest nieodzownym elementem sprawiającym, że strategia to pierwszy krok, wprowadzający systemowy proces zarządzania jednostką samorządu terytorialnego.

Monitoring można zdefiniować jako proces systematycznego zbierania, raportowania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów i całego programu. Informacje zbierane w systemie monitoringu dotyczą finansowego i rzeczowego aspektu implementacji. Celem monitoringu jest zapewnienie zgodności realizacji projektów i programu z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. W oparciu o informacje zebrane w ramach procesu monitoringu po zakończeniu wdrażania możliwe jest dokonanie oceny projektów i programu według wcześniej określonych kryteriów.

Załącznik nr. 1

Wykaz dróg gminnych w mieście i gminie Sobótka